

Dvojtyždenník gréckokatolíckej cirkvi

Otcovej láske nik neujde

Uprostred spoločenského diania najväčšou a najprekvapujúcejšou silou je Láska, ktorou Boh vstupuje do konkrétneho života každého jednotlivca. A našu súčasnosť nič tak nevystihuje, ako podobnosť o márnotrattnom synovi. Nezdá sa vám, že s postojom márnotrattného syna sa každý z nás stotožnil vo svojom živote aspoň na okamih?

Niektorí sme práve na ceste z Otcovho domu. Za vábnym hlasom peňazí, slobody a vzbury, za vábnym svetlom slávy, nesputnanej rozkoše či jagavých kresiel moci... To je ten úsek cesty, keď naše srdce nechce uveriť, že celý svet je v rukách všeeobímajúcej Božej lásky, ktorej neujdeme... To je ten úsek cesty, keď rozum nechce uveriť, že všadeprítomné Otcovo oko nám dáva istotu domova v priestore bez hraníc. To je ten úsek cesty, na ktorom stačí zájsť iba za roh... Nie do d'alekého kraja, ako kedysi márnotrattný syn z Evanjelia. Iba za roh... A cvengot peňazí je na dosah v priekupníckych dlaniach, sláva v novinách chrliacich polopravdy a nenávisť... A sloboda? Či nie je v nás dostatok egoizmu, pohrdania, krutosti, chamtivosti i nežičlivosti vo vzťahu k ľuďom, ktorých stretávame? A konáme to slobodne. Ignorujúc v sebe Otcov hlas, ignorujúc evanjelium i Cirkev, ignorujúc nakoniec i sami seba. Nie je to azda pravda? Márnotrattný syn v evanjeliu narazil v cudzom kraji čoskoro na dno a skončil v bahne hriechu i hladu. Niektorí z nás však narazia na dno hneď za rohom... Alkohol, drogy, krádeže, prostitúcia, podvody týchto dní sú toho svedec-

Márnotrattný syn v otcovom objatí.

tvom. Niektorí z nás sa spoliehajú na to, že ich hriech proti Otcovi zostane utajený a dôjdu na akýsi vlastný ostrov slobody... I tam ich však zovrie Boh do svojich sietí. Láska sa nedá nanútiť, ale ani pravda, ani opravdivá sloboda. A tak nás Boh necháva v klamnej ilúzii slobody s prevráteným rebríčkom hodnôt. A tak nás Boh necháva v klamnom svetle reklám, necitlivých na pravý jas Jeho svetla... A čaká. Zosielajúc pritom svoje signály. Bolesť. Raz v podobe choroby, nepochopenia, samoty, inokedy v podobe nedôvery, sklamania, závidia. Rania nás a naštrbujú... Boh je však trpezlivý. Iste vám neušlo, ako sa k Jeho nohám vrátilo v poslednom období vo vašom okolí množstvo márnotrattných

synov. A nájdeme ešte stále dosť tých, ktorí sa vracajú...

Návrat — to je ten druhý úsek našej cesty. V tom je sila Božieho milosrdenstva, v tom je nádej i záruka vývoja ľudstva, že nakoniec tých, ktorí sa k Otcovi vracajú je viac ako tých, čo sú na úteku. Aj keby sa nám to zdalo niekedy naopak. Je to tým, že u mnohých je tá cesta úteku príliš dlhá, neraz celoživotná, kým cestu návratu Otec vo svojej Láske skrátil na minimum. Na okamih. Aby sme čím skôr začítli tú očistnú silu Jeho odpustenia. A v tom je skrytá nielen ekonómia Božej spásy, ale aj veľkosť Lásky, v plameni ktorej sa ako žeravý kov očisťujeme.

Vo svetle poznania tejto Otcovej

(Pokračovanie na 2. strane)

STRETNUTIE SO SVÄTÝMI

18. 2.—Sv. Lev, pápež

O detstve a mladosti tohto najväčšieho pápeža staroveku kresťanského sa vie veľmi málo. Už ako bohoslovec bol vyslaný biskupom, neskorším pápežom, Sixtom III. do Afriky s vážnym poslaním proti blúdnym Pelagiánom. Počas jeho africkej cesty pápež Sixtus III. zomiera a Lev je jednomyseľne zvolený za pápeža. Vracia sa z cesty a r. 440 sa ujíma svojho poslania vo veľmi ťažkých pomeroch. K Rímu sa blíži mračno hunského vojska. S modlitbou, s krížom v ruke, s dvoma radcami a anjelom strážcom kráča hunskému vodcovi Atilovi v ústrety. Ten žasol nad pápežovou odvahou, nad velebnosťou jeho tváre a nadšením sálajúcim z jeho očí a prisľúbil mu, že Rím nenaadne.

S rovnakou rozhodnosťou sa pápež postavil aj proti bludárom, ktorí ako lavína strhávali veriacych bludným učením jedným za druhým. Horlivo káže, píše, ohlasuje a organizuje Cirkev, aby obstála v týchto skúškach. Zvoláva do Chalcedonu v r. 451 cirkevný snem. Zomiera v r. 461 a jeho telo je uložené v hrobke v chráme sv. Petra, s nápisom: Ako chránil Cirkev za svojho života, tak ju chráni aj po smrti pri jej vchode. Pre veľké zásluhy ho Cirkev zvala Veľkým.

23. 2.—Sv. Polykarp,
biskup, mučeník

Sv. Polykarp bol učeníkom apoštola sv. Jána, evanjelistu. Vieru a lásku k Spasiteľovi načerpal teda z toho naistejšieho prameňa. Sv. Ján apoštol ho vysvätil za bis-

kupa v Smyrne. Okolo 70. rokov spravoval smyrnskú cirkev a mal takú úctu, že všetci ho uznávali za hlavu všetkých biskupov Malej Ázie. Za šťastného sa pokladal každý, kto sa dotkol jeho rúcha.

Keď medzi Východom a Západom vznikol spor o tom, kedy má byť slávená Veľká noc, vyslali východní biskupi sv. Polykarpa do Ríma, aby za nich vyjednával s pápežom Anicetom. Ten ho prijal s úctou, ktorá ho predchádzala. Ako 86-ročný ctihodný kmeť vydal aj svedectvo živej lásky Ježišovej cirkvi. Zajali ho ako „otca kresťanov“ a viedli na smrť. Prosil si hodinu času pred smrťou, ktorú prekľáčať modliac sa za všetkých, s ktorými sa v živote stretol a za celú katolícku cirkev. Pred upálením ho chceli pribiť k stĺpu aby nezutekal, avšak sa rázne ohradil: „Nechajte ma tak! Ten, ktorý mi dá znieť oheň, dá mi silu aj v ňom stať.“

Duchovná obnova Slovenska
(obsahové zameranie pre rok 1992)

KRISTUS NÁŠ VYKUPITEĽ

„A za koho ma pokladáte vy?“ (Mt 16, 15)

Prehĺbenie kresťanského povedomia spoznávaním Krista a prijatím jeho posolstva do osobného i spoločného života.

Otcovej láske nik neujde

(Dokončenie z 1. strany)

lásky hľadáme i na zástupy tých, ktorí sa po 40 rokoch brodenia v hmle a tme ateizmu a praktickej nevery vracajú do Cirkvi. Ideológia a veci, ktorým slúžili, ich sice „oslobodili“ z Božieho náručia, ale svet ich zovrel v reťaziach krutej neslobody. Preto sú pre nás krásnym svedectvom Božieho oslovenia. A nezazlievajte niektorým, ak o niekoľko mesiacov, po prvom závane opojného vetra inej moci opäť raz zapochybujú o Bohu. A opäť utečú z Otcovho domu... Sami potvrdujú, že pred Bohom niet úteku. A je to neznesiteľná

myšlienka pre tých, ktorí z pozadia dnešnej moci pokúšajú sa siahnuť na Cirkev rafinovanejšie a zlovestnejšie ako červenočierna totalitná moc za 40 rokov.

Ak sme však v zástupe tých, ktorí sú už opäť pred Otcovým prahom, ak patríme k tým, ktorých Otec obliekol do najlepšieho obleku svojej milosti a posadil k sebe za stôl, nech nám nesmiernosť Jeho Lásky natrvalo učarí. A nech je pre nás trvalou nádejou, že po akomkoľvek skackaní životom nám neostáva nič iné, iba sa vrátiť. Tou cestou k Otcovi...

Blažej KRASNOVSKÝ

SLOVO ŽIVOTA

na mesiac február 1992

„Ak milujete tých, ktorí vás milujú, akúže máte zásluhu? Ved' aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú.“ (LK 6, 32)

Slovo života na tento mesiac je z evanjelia podľa Lukáša. Pochádza zo širokého okruhu Ježišových výrokov, ktorým zodpovedá v evanjeliu podľa Matúša reč na vrchu. V tomto okruhu, ako vieme, Ježiš opisuje požiadavky Božieho kráľovstva a znaky, ktorými sa vyznačujú tí, čo do neho patria. Ich cieľom a tým, na čo sa zameriavajú, je napodobňovanie nebeského Otca.

Týmito výrokmi Ježiš vyzýva svojich učebníkov napodobňovať Boha Otca v jeho láske. Ak chceme byť jeho synmi, musíme milovať svojho blížneho tak, ako ho miluje on.

„Ak milujete tých, ktorí vás milujú, akúže máte zásluhu? Ved' aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú.“

Prvá charakteristika, ktorou sa najväčší odlišuje láska Boha Otca je to, že je úplne zadarmo. Je celkom opačná než svätská láska. Kým táto druhá sa zakladá na výmene a sympatii milovať tých, ktorí

nás milujú, alebo sú nám sympatickí, láska nebeského Otca je úplne nezištná: daruje sa svojim stvoreniam nezávisle od toho, ako odpovedia. Ide o lásku, ktorej podstata je v tom, že iniciatívne ponúka všetko, čo má. Preto je to láska, ktorá tvorí a ktorá pretvára. Nebeský Otec nás nemiluje preto, že sme azda dobrí, duchovne krásni, a tak si zaslužíme pozornosť a láskavosť: naopak, tým, že nás miluje, vytvára v nás dobro a duchovnú krásu milosti, a takto sa stávame jeho priateľmi a synmi.

„Ak milujete tých, ktorí vás milujú, akúže máte zásluhu? Ved' aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú.“

Ďalšou charakteristikou lásky Boha Otca je jej všeobecnosť. Boh miluje všetkých bez rozdielu. Jeho mierou je práve to, že miluje bezhranične a bez miery.

Ostatne táto jeho láska by nemohla byť nezaslúženou a tvorivou, ak by nezasahovala všade, kde treba, alebo kde je prázdnota, aby ju naplnila.

Preto nebeský Otec miluje aj tých synov, ktorí sú nevďační, čo sa vzdialili alebo vzdorujú: práve k tým cíti osobitnú potrebu skloniť sa.

„Ak milujete tých, ktorí vás milujú, akúže máte zásluhu? Ved' aj hriešnici milujú tých, čo ich milujú.“

Ako budeme žiť slovo života na tento mesiac?

Budeme si počínať ako opravdiví synovia nebeského Otca, t. j., budeme napodobňovať jeho lásku, najmä v tých vlastnostiach, ktoré sme vyzdvihli: nezištnosť a všeobecnosť. Budeme sa teda usilovať prejavíť lásku ako prví, lásku veľkodušnú, vzájomnú, otvorenú voči všetkým, najmä voči duchovne prázdny ľuďom, ktorých nájdeme okolo seba. Budeme sa snažiť milovať bez ohľadu na výsledky. Pousilujeme sa byť nástrojmi Božej štedrosti, aby aj ostatní mali účasť na daroch prírody i milosti, ktoré sme od neho prijali.

Ak sa dáme viesť týmito Ježišovými slovami, budeme vidieť výmty očami a novým srdcom každého blížneho, ktorý prejde okolo nás, každú príležitosť, ktorú nám ponúkne každodenný život. A kdekoľvek budeme pôsobiť (v rodine, v škole, na pracovisku, v nemocnici atď.), budeme cítiť, ako nás to ženie rozdávať práve túto božskú lásku, ktorú Ježiš priniesol na zem a ktorá jediná je schopná zmeniť svet.

Chiara LUBICHOVA

KTO JE KRISTUS ?

(K téme duchovnej obnovy na február)

Podľa slov II. Vatikánskeho koncilu je Kristus ten, kto „zjavuje človeku človeka samého a ukazuje mu vznešenosť jeho povolania“ (GS 22). Duchovnú situáciu väčšiny dnešných ľudí majstrovsky zachytil Saint-Exupéry v knižke „Malý princ“. Uzavreli sme sa do svojho sveta, do sveta svojich starostí a svojej dôležitosti, prijímame za skutočnosť zdanlivý svet, vytvorený v televíznych štúdiách. Čo má byť náplňou nášho života, aký je jeho zmysel — to si zväčša nechávame diktovať od verejnej mienky, ktorá dnes používa mocné nástroje masovo-komunikačných prostriedkov . . .

Pre nezaujatý pohľad dieťaťa je takýto život čudný a nezmyselný a jeho typická otázka: „Prečo?“ vyvádza dôležitých dospelých z rovnováhy.

Ak sa aj my sami pozrieme na život ľudí z nadhľadu dejín, neubránime sa otázke: načo to všetko bolo, tá honba za bohatstvom a slávou, tie nekonečné boje a hrozné ničenie ľudských životov . . . ?! Ako málo času, síl a hmotných prostriedkov slúžilo dobru človeka, životu . . . A keď nás prinúti, napr. vážnejšia choroba k tomu, aby sme sa zamysleli nad vlastným životom, obyčajne musíme konštatovať, že to, čomu sme pripisovali takú dôležitosť, pre čo sme obetovali všetko, že to boli zväčša prázdne bubliny, hlušina. Toho, čo by obstálo ako hodnotné i zoči-voči smrti je v živote spravídla málo . . .

Na druhej strane je pravdou, že žijeme

na tejto zemi iba raz, neopakovateľne. Z toho by mala vyplývať nástojčivá otázka: ako žiť, aby som nepremrhal svoj život, aby som ho prežil tak, že by som mohol odchádzať z tohto sveta spokojný?

S tým súvisí ešte hlbšia otázka: Aká je pravda o mne samom: Som iba náhodilý produkt vývoja a smrťou sa moja existencia končí, alebo má môj život určitý zmysel a cieľ?

Ak hľadáme, kto by nám záväzne zodpovedal tieto otázky, nachádzame v dejinách i v súčasnosti mnohých, ktorí propagujú svoje názory a ktorí sa stavajú pred ľudí ako vodcovia. Ale tak minulosť ako i súčasnosť dokazuje, že ak aj niečo vedeli, bolo to ďaleko od úplnej pravdy o človekovi a o zmysle jeho života . . .

Spomedzi týchto učiteľov a vodcov vyniká v dejinách jedna osobnosť: Ježiš z Nazareta.

Od všetkých ostatných sa líši predovšetkým tým, že pravdivosť svojho učenia a svojho života dokázal svojim zmrtvýchvstaním. Ježišovo zmrtvýchvstanie je východiskovým bodom pre chápanie Jeho významu a pravdy o ňom.

Vráťme sa k úvodnému citátu z Koncilu: „Ježiš Kristus zjavuje človeku človeka samého . . .“ Akí máme byť podľa „predstáv“ Boha-Stvoriteľa, to vidíme najdokonalejšie na živote Ježiša Krista, človeka,

ktorý je súčasne Bohom. On, ako Boží Syn je v dokonalej jednote s nebeským Otcom v každom svojom skutku, v každom slove či myšlienke . . . On nás učí nielen vysokým mravným ideálom, ale nám predovšetkým ukazuje, že k úplnosti ľudského života nevyhnutne patrí úzky vzťah k Bohu, vzťah lásky a absolútnej dôvery v Neho. Mravná úroveň človeka je dôsledkom tejto jednoty lásky s Bohom a je jej zviditeľnením. Ježiš je teda pre nás učiteľom života. On nám tiež „ukazuje vznešenosť nášho povolania“ (druhá časť citátu).

Vernosť nebeskému Otcovi sa stretla so svojvoľou a nevedomosťou ľudí a tak bola pre Ježiša zdrojom utrpenia až po odsúdenie na smrť na kríži. Ježiš však aj tieto dôsledky premieňal na prejavy zachraňujúcej lásky voči nám — a svojou obetou nám získal od nebeského Otca dar odpustenia, dar prijatia za Božie deti, dar Božieho Ducha.

Svojím zmrtvýchvstaním nám Ježiš Kristus dokazuje, ku akej budúcnosti sme povolani, ak prijmeme dar Ducha a ak budeme žiť v bezvýhradnej láske voči nebeskému Otcovi. Takáto je vznešenosť povolania človeka . . .

Platí to však i naopak: bez Krista, bez viery v neho, nemožno porozumieť človeka, človek nechápe sám seba, jeho život stráca orientáciu . . . Z toho vidíme, že náš vzťah k Ježišovi Kristovi nemôže byť len povrchný a zvykový. Je nevyhnutné, aby sme ho stále lepšie poznávali, aby sme rástli v láske k nemu tým, že si budeme osvojovať Jeho ducha vo vzťahu k nebeskému Otcovi i k ľuďom a že budeme žiť v duchovnom spoločenstve s ním — najmä prostredníctvom modlitby, slova Božieho a sviatostí.

Dialektika radostnej zvesti

Slovo dialektika sa v našom živote pred „nežnou revolúciou“ používalo, obrazne povedané, na každom kroku: v školách všetkého druhu až po univerzity, v politických prejavoch na rečníckych tribúnach, vo verejnom živote, v tzv. „vedeckých“ i menej vedeckých prácach a štúdiách. Pravdaže, toto slovo nevymysleli marxistickí filozofi, lebo ho už užívali grécki myslitelia a vyjadrovali ním umenie otázkami a odpoveďami dostať sa k pravde. Označovala sa ním metóda hľadania pravdy. Aj rečník, ktorý vedel dobre argumentovať, volal sa dialektik.

Čo má však dialektika spoločného s Radostnou zvesťou, s evanjeliom?

Keď sme boli ešte deťmi, vtedy sme si priali už byť dospelými. Teraz, keď sme už vyrástli a dospeli, neraz sa ozve v nás túžba za detskými bezstarostnými rokmi, najmä ak to naše detstvo bolo pekné a chceli by sme sa doň vrátiť. Niekdedy kráľ či prezident si žiada byť iba obyčajným smrteľníkom a z histórie vieme, že aj králi sa niekedy zatúlali medzi prostý ľud inkognito, v preoblečení, aby ich ľudia nepoznali (napr. cár Peter Veľký, náš kráľ Matej a i.). Bedár by chcel byť aspoň na chvíľu kráľom, dedinský človek závidí mestskému

pánovi, ten zas sníva o živote na dedine, kde sa pečie voňavý chlieb a hrnce z pálenej hliny sa sušia na plote.

Všetky tieto túžby a sny pochádzajú z toho, že v človekovi, stále neznámej bytosti, sa splietajú do gordického uzla (ktorý možno iba preseknuť) najrozmanitejšie rozpory. Driemu v každom z nás. Najdramatickejšie je, ak sa postaví proti sebe ideálne zámery, plány a predsavzatia proti tvrdej, niekedy až brutálnej skutočnosti. Rozpor je medzi tuhým prilipnutím k zemským hodnotám a jeho dôsledkom a túžbou po nesmrteľnosti, po nebi, ktorá sa niekedy ozve aj v neveriacom, do prízemnosti zahladenom človekovi. Pán Ježiš dobre o tom vedel, On, Človek z krvi a kostí.

Vo svojej programovej reči „Na hore“ (Mt 5—5) osemkrát opakoval „blahoslavení“ — čo znamená „šťastní“.

Ak si dôkladnejšie všimneme blahoslavenstvá, objavíme v nich kľbko na prvý pohľad nepochopiteľných rozporov, takže môžeme tu dobre použiť dialektickú metódu hľadania pravdy v nich. Tieto rozpory nás môžu naskutku znepokojovať alebo vzrušovať. Nachádzame tu kráľa i

prostého človeka, boháča i chudáka, násilie i bezmocnosť, krivdu i spravodlivosť, silu i milosrdenstvo, boj i pokoj, brud života i čistotu srdca, prenasledovateľa i prenasledovaného. Ale aj nebo i zem, prítomnosť i budúcnosť, čas i večnosť . . . Kristus neposiela človeka do záhrobia, ale učí nás poznávať napätia života a hľadať z nich východisko, predovšetkým nevzdávať sa, nerezignovať. Tu i teraz. Bez napätia niet života. Vezmime si napr. oblasť energetiky: bez nízkeho a vysokého napätia, bez jednosmerného a striedavého prúdu, bez teplej a studenej vody, bez ohňa a vody a pod. všetko by na zemi zomrelo v nehybnosti, život bez týchto skutočností by sme si nevedeli ani predstaviť, bol by proste nemožný. Dôležité je, aby energia životných napätí uvoľňujúc sa neničila, ale budovala. Tak ako viazaná, teda kontrolovaná a usmernená elektrická energia svieti a zahrieva, ženie motory a dáva stroje do pohybu a taktu slúži človekovi, ale keď sa uvoľní a je bez kontroly napr. v podobe blesku — tak ničí, zapaluje a zabíja.

Evanjeliá skrývajú v sebe početné napätia a rozpory: Ježiš sľubuje pokoj, ale súčasne hlása boj: raz sa dožaduje lásky i (Pokračovanie na 7. strane)

Verný syn gréckokatolíckej cirkvi

Otec Michal Lacko — gréckokatolík

V úvodnom reflexiách, vo všeobecných informáciách sme naznačili, že o. Michal Lacko sám seba považoval za gréckokatolíka. A väčšina ľudí, ktorá sa s ním stretala, ktorá ho poznala, mala ho za gréckokatolíka.

Toto konštatovanie by mohlo — bežne — uspokojiť.

Prečo však o tejto otázke potrebujeme hovoriť obširnejšie?

Už v úvode je potrebné naznačiť, že otázka sa nastoľuje zdôvodnene. Veď o. Michal sa nenarodil ako gréckokatolík; stal sa ním z osobného rozhodnutia. Gréckokatolík bol z voľby. A rozhodoval sa preň ako zrelý, rozhladený človek, historik. Jeho dôvody v prospech gréckokatolicizmu sú preň dôvodami vôbec. Môžu byť odpoveďou tým, ktorí nám dnes kladú otázku, prečo sme gréckokatolími, čo nám gréckokatolicizmus môže dať, atď.

Teda, ako sa o. Michal Lacko stal gréckokatolík, čo v tomto obrade videl? Ak mu pripisoval perspektívu, v čom spočívala a spočíva? Prečo svoj gréckokatolicizmus tak „hrdo“ nosil? Prečo v ňom nikdy nezakolísal, prečo sa ním stále oduševňoval, prečo ho rozvíjal, ním sa naplňoval? Ním — bol?

A bol dobrým gréckokatolíkom!

Začnime tvrdením, ktoré mnohých môže prekvapiť: vec Lackovho gréckokatolicizmu je pomerne ľahko a uspokojivo definovateľná. Vieme o čase, v ktorom gréckokatolícky obrad prijal, vieme čosi povedať o tom, čo ten čas a to rozhodnutie predchádzalo, vieme jeho gréckokatolicizmus charakterizovať.

Vychádzajme zo zlomového bodu.

Ten je umiestnený v roku 1948.

Mladý jezuita (dvojročný) Michal Lacko má byť v Ríme vysvätený, (pred ukončením 4. roku teológie — čo v Spoločnosti Ježišovi je bežné). Predstaveným predkladá prosbu — aby bol vysvätený v

obrade gréckokatolíckom. Predstavení mu svoj súhlas dávajú. Sviatosť kňazstva a prijatie nového obradu je u neho zliate do jedného.

Historik ten fakt konštatuje.

Životopisec však tu musí vidieť čosi omnoho viac, niečo dynamické, dramatické.

Najprv si však povedzme toto: chvíľa, o ktorej hovoríme, je pre o. Michala zlomovou chvíľou, predelom. Jeho život rozdeľuje na dve časti, na dve etapy, na život — etapu „pred“ a na život — etapu „po“. V prvej nebol gréckokatolík, v druhej gréckokatolík bol. A bol ním celým svojím bytím i celým svojím dielom. Nimi dosvedčuje, že svoju voľbu neľutuje, dokazuje, že gréckokatolicizmus ho tvorivo inšpiruje. O. Michal Lacko bol „pojmom“. Tí, ktorí ho ako pojem poznali, poznali ho ako gréckokatolíka a zväčša práve preto, že bol gréckokatolík. (Túto skutočnosť, ak ju domyslíme, je v podstate argumentom v prospech gréckokatolicizmu.) Všetci, ktorí o. Lacku po roku 1948 poznali, svedčia, že v tomto smere nikdy, ani mimočodom, nezakolísal.

Všimnime si však toto: O. Michal Lacko o tejto zlomovej chvíli svojho života nehovoril, nevyniesol navonok — nič. Považoval to za tajomstvo svojho života tak, ako tajomstvom človeka zvyčajne zostáva aj vec povolania, kňazstva, teda oblastí, v ktorých sa duša najužšie stretáva s Bohom. Tu duša zmlkne, volí diskretnosť.

Historik — životopisec však nie je tu celkom bez informácií. Na proces — i na jeho obsah — voľby rozhodovania má z čoho usudzovať.

Sám o. Michal na otázky zvedavcov zvykol odpovedať: „Jak dzedo“. Ten totiž bol gréckokatolík. U Lacku to chápme ako dovolávanie sa tradície, ako napojenie sa na rad generácií — počnúc od sv. Cyrila a Metoda. Táto vízia u neho už dozrievala. Vycítoval, že je potrebné budovať na začiatkoch slovanského kresťanstva. Postavme sa do radu, ktorý začali svätí bratia, sv. Cyril a Metod. Tu ide o voľbu gréckokatolicizmu. Teda Michalova výzva znie aj takto: zachovajme, prijímajme, zveľadujme pôvodný model slovanského kresťanstva.

Otázku sformujeme aj ináč: nebolo niečo, čo by mladého idealistu Michala uvedeným smerom orientovalo, nemáme niečo, čo by Michala na rok 1948 pripravovalo, čo to bolo, čo u neho do roku 1948 vyústilo, dozrelo?

Bola to psychologická — ale nielen psychologická atmosféra, ideály, ktorými jeho kontext, presne spolubratia, žil, ktorými sa oduševňovali.

Už v polovici minulého storočia sa o vstup na scénu dejín prihlásilo Slovanstvo.

Oživila sa aj nábožensko-cirkevná, i duchovno-kultúrna sféra. (Výročie príchodu sv. Cyrila a Metoda na Veľkú Moravu v roku 1863, milénium smrti sv. Metoda — 1885 a iné.) K začiatku nášho storočia sa sformovali konkrétne témy i formy práce: zjednotenie, unionizmus a iné. Uvedme hoci len Velehrad. Vývoju v tomto smere prospela aj situácia v Rusku, nové poriadky. Ruským kresťanom treba ísť na pomoc. V Ríme sa zrodilo Rusikum. Bol tu čiernoský rodák o. Vendelín Javorka.

Mladí slovenskí jezuiti svoj zrak upreli na Východ. Aj svoje srdcia tou víziou zapalovali: ved Ex Oriente Lux. Ich počet vzrástol, ich formácia sa týmito ideálmi zintenzívňovala. (Sem patria mená ako P. J. Dieška, Pavol Hnilica, Martinský, Fábik, potom ďalšia generácia.)

V tom žil aj Michal Lacko.

Ale, pýtate sa, ako to súvisí s Michalovým rozhodnutím sa pre gréckokatolicizmus?

Veľmi úzko, bezprostredne. Ak mám ísť k Slovanom, musím k nim ísť v slovanskom rúchu, s obradom slovanským, s dušou slovanskou. (Tak sa rozhodol napríklad aj od Michala starší o. V. Javorka a i. o. J. Dneška.) U Michala to bolo zrejmejšie: gréckokatolicizmus mal v rode a bol k tomu aj historik.

Michalovi ako historikovi veľmi skoro padla do zraku otázka unionizmu. A potreba zjednotenia rozdelených cirkví, to bolo vecou jeho srdca, povolania, kňazstva.

Ak teda dáme dohromady i subjektívne i „objektívne“ motívy musíme pripustiť, že u Michala malo čo dozrieť do rozhodnutia, ktoré v roku 1948 skutočne aj urobil.

(Je potrebné tiež upozorniť, že vnímaví ľudia intuitívne vycítia smerovanie dejín, znaky časov. Ak dnes pozeráme na Michalov rok 1948, musíme priznať, že vnímavý bol, že správne rozumel znakom časov.)

Už sme upozornili na to, že celý nasledujúci život i celé dielo o. Michala Lacku jednoznačne svedčí o tom, že svoje rozhodnutie nikdy neolutoval, nikdy v ňom nezakolísal, že práve naopak, všetky svoje bohaté schopnosti, tak duchovné ako aj intelektuálne, s vernou jemu vlastnou vložil do rozvíjania, do definovania gréckokatolicizmu, ktorý si v roku 1948 zvolil.

O tom budeme hovoriť v ďalšom čísle.

Tu však je potrebné upozorniť ešte na jedno. Na to, že u Michala Lacku jeho gréckokatolicizmus splynul s jeho kňazstvom — a povoláním. Nešlo iba o priradenie dvoch či až troch skutočností, nešlo u neho ani o ich prekrývanie.

Íšlo tu u neho „iba“ o jedno. Gréckokatolicizmus o. Michala Lacku tvorí organický celok s jeho kňazstvom i s jeho povoláním, rehoľníctvom, jezuitstvom.

Tento pohľad na Lackov gréckokatolicizmus nám pomáha v náležitom svetle vidieť aj gréckokatolicizmus ako taký.

(O. Michal FEDOR, S. J.)

(Pokračovanie v budúcom čísle)

ŽIVOT GRÉCKOKATOLÍKOV PO PRÍCHODE

MAĎAROV DO KARPATSKEJ KOTLINY

Keď prišli Maďari do Karpatskej kotliny na mnohých miestach žili početnejšie skupiny Avarov a Slovanov, v Potísi, vo východnej Panónii, v Sedemhradsku, kde boli aj početnejšie diaspóry Bulharov. Vo východnom Sedmohradsku zasa žili Sekulovia, ktorí boli s nimi blízko spríbuzení. Už Avarska ríša mala kontakty s Byzanciou. Svedčia o tom nápisy na hrobkách Avarov na cintoríne v Távodi (MR) — v gréčtine : HAGIOS, HAGIOS, HAGIOS KS SABAOTH (Svätý, svätý, svätý je Pán . . .), v Ozeore (zlatý krížik s medailónom). Avari boli zväčša krstení zo Západu na podnet cisára Karola Veľkého.

Ako už bolo spomenuté, Maďari začali obsadzovať Karpatskú kotlinu v r. 895—900 potom, čo ich Bulhari vyhnali na čele s cárom Simeonom, ktorý ohrozoval Byzanciu (spojenca Maďarov) v r. 894. Byzantínci neboli radi, že Maďari obsadili túto kotlinu, ktorá patrila v tom čase pod vplyv Východu. Posolstvo Byzancie na odchod z tohto územia odmietli. Za tri desaťročia robili potom Maďari výboje na Západ, kým neboli v r. 933 porazení Sasmi pri Mersenburgu.

Potom sa Maďari obrátili v r. 934 proti Bulharom, ktorých porazili a 10 rokov ich vydierali kmene Gyulu, Horky a Boionda. Ich moc však oslabil nemecký cisár Otto I. v r. 938—951. Pred nemeckým ohrozením sa spojili s Byzanciou a v r. 948 a 952 ich vodcovia Bulču a Termaču, resp. Gyula prijali krst od východných misionárov o čom svedčí byzantský spisovateľ Joanes Skülitses v diele:

„Sunopsis historion.“ (Prehľad histórie), ďalej v XI. storočí historik Georgios Kedrinos, v XII. stor. Joanis Zoraras, Ruská kronika. Vodca Bulču bol prvým maďarským vojvodom, ktorý sa dal pokrstiť Byzanciou za priamej účasti cisára Konštantína VII. a podobne slávnostne bol pokrstený aj Gyula. Byzantský patriarcha Teofilaktos (933—956) posielal do Uhorska prvého biskupa Hierotheosa, ktorý mal sídlo v Marošvášaru a neskôr v Čanáde (dnešne severozápadné Rumunsko). Ohlasovali však evanjelium za pomoci tlmočníkov, kým si neosvojili domácu reč. Tlmočníkmi boli pravdepodobne zajatci. V jazykovo miešaných oblastiach, kde žili Maďari so Slovanmi si osvojili starosloviensky jazyk. Tu pomáhali grékom bulharsko-slovenskí rehoľníci, ktorí vniesli do maďarčiny veľa slov bulharského pôvodu : barát (priateľ), karácsony (Vianoce), kereszt (kríž), pap (kňaz), szent (svätý), atď.

Hierotheos sa nesústredil iba na toto územie, ale ako misionár sa stal biskupom pre celé Uhorsko. Zásluhou tejto misie v X. storočí stavali na území celého Uhorska nové chrámy a kaplnky, zvlášť zasvätené gréckym svätým. Písomné svedectvá o tejto misii sa nám nezachovali po rozkole v roku 1054, iba archeologické vykopávky, najmä hroby z II. polovice X. stor., ktoré svedčia

o tejto východnej misii — grécke kríže pod hlavou mŕtveho alebo na prsiach, ostatky svätých.

V roku 958 opäť vznikli rozbroje Maďarov s Byzanciou, ktoré boli definitívne zastavené až za pomoci ruského vládu Svjatoslava v roku 970. Pre tieto spory za niekoľko desaťročí neprichádzali z Byzancie noví misionári, takže niekde náboženský život aj upadol.

Po nezhodách Maďarov s Byzanciou musel zákonite začať rásť v Karpatskej kotline vplyv Západu. Tak politický ako aj náboženský.

Príchodom Maďarov do tohto pôvodne slovanského regiónu síce stratili postupne Slovania svoju politickú samostatnosť, ale nestratili a neopustili svoju krajinu, ktorú už niekoľko storočí obývali a pokladali ju za svoju vlasť. Len z otvorených nížin pri Dunaji a Tise pomaly začali ustupovať na sever a usádzali sa v horských krajoch Slovenska, kde im nehrozilo nebezpečenstvo. Ešte aj dnes existujúce slovenské zemepisné názvy na brehoch Dunaja a Tisy dokazujú, ako ďaleko siahala naša vlasť v X. storočí.

I napriek všetkým pohromám, ktoré stihli našu vlasť, Slovensko si zachovalo dlho a prakticky stále svoj slovanský národný duch, ktorý na úpätí majestátnych hôr, v hlbokých doľinách a v rozľahlých kotlinách Slovenska chráni svoju reč, svoje starobylé zvyky, svoju slovenskú povahu a nepodľahol cudzím vplyvom. Od horného Gemera a Horehronia až po Podkarpátie si zachoval aj svoj východný obrad.

Stopy kresťanskej kultúry z Caríhradu sa u nás na Slovensku nestratili, hoci vplyv Západu cez Bavorsko bol silný, najmä v západnej časti našej vlasti. Cyrilometodejské dedičstvo zapustilo u nás hlboké korene, ktoré bolo postupne šírené aj k okolitým slovanským národom, ba aj k neslovanským — Maďarom. Táto kresťanská vzdelanosť prežila aj po páde Veľkej Moravy a dodávala našim predkom mravnej a kultúrnej sily v rôznych obdobiach útlaku a neporozumenia iných.

Slovanská cyrilometodejská misia našla živnú pôdu aj v Čechách. Manželka vládu Bořivoja, ktorú krstil sv. Metod na Slovensku, sv. Ludmila, dala svojho vnuka sv. Václava (†929) poučiť slovanskému kňazovi o staroslovienských knihách. Cirkevný duch západu však čoraz silnejšie začínal prenikať do Uhorska. Za čias pápeža Jána XII. (955—963), keď k nemu Maďari vyslali posla Salka s prosbou o pomoc pri ohlasovaní evanjelia.

Duchovné prúdenia z Východu i Západu sa teda v polovici X. storočia v Karpatskej kotline prelínali, vplyv Rímskej Cirkvi však silnel.

o. Gabriel SZÉKELY

OBRAZ OTCA

KRISTUS nám nezanechal žiadne učené knihy. Zvolil si iný spôsob, aby nám objasnil hlbokú Otcovu psychológiu. Porozprával príbeh, pravdepodobne najdojímavejší zo všetkých príbehov v Evanjeliu — podobnosť o márnotrátneho synovi. To, čo Kristus v tomto podobenstve zdôraznil, nebol natoľko obraz syna, ako obraz Otca. Pri svojom vyprávani nám vykreslil portrét svojho vlastného Otca: syn je ešte ďaleko od domu, ale Otec ho už spoznáva zďaleka, pretože on nikdy neprestal čakať na neho. Jeho srdce vychádza naproti svojmu synovi. Preto nestojí len pri dverách, ale ponáhľa sa privítať chlapca. Objíma ho, vinie ho

do svojho náručia a bozkáva ho so slovami . . . : môj syn bol mŕtvy, a ožil, bol stratený, a našiel sa. A začali hodovať. (Lk 15, 24). Otec nedá ani čas svojmu synovi, aby vyjadril vhodným spôsobom svoju lásku. A v tomto podobenstve každé slovo sv. Lukáša prezrádza Božie otcovstvo. Starší syn neschvaľuje túto veľkodušnosť. Myslí si, že jeho otec sa dáva uniešť citmi a správa sa pritom nespravodlivo. Ale Boh má svoj spôsob odplaty. Tu prejavuje svoju zálubu v úbožiakovi a v tých, ktorí zablúdili, k márnotrátnym synom. A my všetci sme viac alebo menej márnotrátní synovia.

A BOH, ktorý stvoril lásku, má v sebe všetku rôznorodosť ľudskej lásky: otcovskú, materinskú, bratskú, sesterskú, lásku manžela, manželky i citlivé porozumenie priateľstva. Všetky formy sú sústredené v Božej otcovskej láske.

(Leon Jozef Suenens)

NOVÁ SPOLOČNOSŤ

— SEMENO EVANJELIZÁCIE

Nová spoločnosť je ľud (spoločenstvo) zrodené z evanjelia. Objavili sme jeho perlu – zákon raja, ktorým je Ježišove nové prikázanie: „Milujte sa navzájom, ako som vás miloval ja“.

Vzájomná láska nás pobáda dívať sa na život spoločnými očami, spolu znášať kríže i radosti, spolu odдыхovať i podnikať. Vzorom sú nám prví kresťania, ktorí boli „jedno srdce a jedna myseľ“. Pravá kresťanská jednota nepozná medzi sebou núdznych. Ježišov testament: „... aby jedno boli, ... aby svet uveril“ je našim životným programom, novou evanjelizáciou, o ktorú sa snažíme.

Koľkokrát sme zakúsili, že to naozaj platí, že to mení nás samotných, mení naše okolie, buduje ekumenické vzťahy – stávame sa skutočne bratmi; prifáhuje neveriacich – mnohí z nás sú toho živým príkladom.

Aj keď sme chudobní, predsa sme zozbierali toľko, že môžeme vstúpiť aj do veľkej privatizácie. Prinášať svetlo vzájomnej lásky do všetkých sfér spoločenského života a iniciovať novú vinu dobra a nádeje nás motivovalo založiť Investičný privatizačný fond „Nová spoločnosť“. Nie je za nami žiadny kapitál, ak nemyslíme na skutočný groš vdovy, až po plat manažera, ktoré sú doň vkladané. Každý dobrovoľne, podľa možností, veľkoryso z lásky.

O čo nám teda ide? O „novú ekonomiku“, založenú na vzájomnej láske. Iba v nej je riešenie našich a svetových problémov.

Nová ekonomika sa začína v ľudskom srdci

„Dajte a bude vám dané.“ „Hľadajte najprv kráľovstvo nebeské a ostatné vám bude pridané“.

Nesľubujeme závrtné dividendy, len tie, ktoré život prinesie. Máme však odvahu tvrdiť, že dostaneme „stonásobok“, pretože sme „opustili pre Božie kráľovstvo otca, matku, deti, polia ...“ Všetko sa snažíme dať do jeho služieb.

Nábor do nášho IPF nechce byť ničím iným, iba túžbou podeliť sa s vami o toto dobrodružstvo.

Nechceme byť pre nikoho konkurentmi, ale chceme byť živým svedectvom realizovaného sociálneho učenia Cirkvi.

A preto sa tešíme z úspechov všetkých fondov, ktoré sú zamerané na pomoc človeku a nie na vlastný zisk a úspech.

Ak chcete ísť s nami, stačí napísať **naše IČO 17084555**.

Možno máte bolesť, že Vás zhltila bombastická reklama. Nie je nič stratené. Máte možnosť sa vrátiť. Nepredávajme sa za „misu Ezauovej šošovice“. Počúvajme vnútorný hlas.

Koľko ľudí riskuje mnoho, aby získalo slávu bezcennú.

Riskujeme život, aby sa šírilo evanjelium. Kto chce získať všetko, musí dať všetko.

Aj tieto pohnútky nás privádzajú k tomu, že mnohí z nás sa vopred vzdávajú častí, aj celých dividend, aby sme mohli plnšie realizovať spoločenstvo majetku v prospech núdznych, pre výchovu nových ľudí a týmto hlbokým sociálnym cítením, pre vytváranie pracovných príležitostí – myslíme si, že je to viac, ako len dať chudobnému kúsok chleba, chceme vytvárať firmy schopné žiť spoločenstvo zisku, atď. Láska vnuká tie najkrajšie programy – ako to povedal Sv. Otec Ján Pavol II. pri jednom z našich osobných stretnutí.

Žiť náš všedný život neobyčajným spôsobom. To nás fascinuje. Žiť evanjelium, ktoré rozpútalo najkrajšiu a najveľkolepejšiu sociálnu revolúciu v dejinách, v dobe prvých kresťanov. Aj dnes to môžeme uskutočniť modernými formami.

Dať priestor Kristovi, aby účinkoval medzi nami lebo ... „kde sú dvaja alebo traja zjednotení v jeho mene, tam je On uprostred nich“. V jeho mene, t. j. v jeho láske. Meno Božie je Láska.

On, „skrze ktorého všetko je stvorené, a bez ktorého nevzniklo nič z toho, čo už bolo stvorené“, ktorý je darcom aj prirodzených zákonov, zaiste je aj najlepším ekonómom i managerom. On je tvorca pravej novej ekonomiky, novej civilizácie, civilizácie lásky, ako o nej hovoria poslední pápeži.

Sme ľud, ktorý sa narodil z evanjelia

Nová ekonomika, nová civilizácia začína v našich srdciach.

Ak ju realizujeme medzi nami, svet uveri.

Len veľké ideály môžu premeniť svet. Sme svetlom sveta, soľou zeme. Kto iný má kľúč k riešeniu dnešných závrtných problémov.

Konajme teda. Nepredajme svoje práva synov Božích, nezverme svoj osud a osudy svojich detí do cudzích rúk. Socializmus padol. Kapitalizmus nevyriešil problémy všetkých. Aj v najvyspelejších kapitalistických krajinách sú milióny nezamestnaných, žijúcich na periférii spoločnosti. Nastúpme na tretiu cestu – kresťanskú.

Chceme byť „Nová spoločnosť, semeno Novej civilizácie“!

Sme celoštátny fond so sieťou dobrovoľných fundovaných spolupracovníkov.

Chceme svedčiť, že nielen kapitál, ale predovšetkým žité kresťanstvo je nad všetky organizované ľudské štruktúry a vytvára zo všetkých jednu nadprirodzenú rodinu.

Máme len jeden život. Nestojí za to, žiť pre niečo veľké.

Ján ILKO

Sonet

*Čo neožíva, v hrob sa stratí,
od vekov mierou rovnakou,
budúcnosť svetu dlhy platí,
vo svete hrozných príznakov.*

*Čo má žiť stále, sa pozlatí,
výjmc hriešnych mrzákov,
za vernosť večnosť sa odplatí,
odmenou veľkou storakou.*

*V behu života na úvrati
príbúda módných hlupákov,
ktorých doba raz vymlátí.*

*K víťazstvu pravdy sa čas kráti
s ich veľkou prehrou storakou,
len stratený čas sa nevráti.*

Cesta k vzájomnej úcte, láske a jednote

Na okraj Týždňa za zjednotenie kresťanov

Jedným z hlavných cieľov Druhého vatikánskeho koncilu je obnoviť jednotu medzi všetkými kresťanmi. Kristus totiž založil jednu jedinú Cirkev, a predsa mnohé kresťanské spoločenstvá sa ľudom predstavujú ako pravé dedičstvo Ježiša Krista. „Všetky sa síce hlásia za učeníkov Pánových, ale nerovnako zmyšľajú a ich cesty sa rozchádzajú, ako by sám Kristus bol rozdelený.“ (Dekrét o ekumenizme, bod 1).

Ako obnoviť jednotu? Citovaný dekrét nám ponúka rôzne aktivity. Vlastne už sám Spasiteľ vo večeradle nám dal prvý a najdôležitejší podnet – podnet modlitby. „Prosím, aby všetci boli jedno ako ty, Otče, vo mne a ja v tebe, aby aj oni boli v nás, aby svet uveril, že si ma ty poslal.“ (Jn 17, 21).

V duchu tejto modlitby a v duchu dekrétu o ekumenizme sa konajú každoročne od 19.–25. januára modlitby za zjednotenie kresťanov. Cirkev vyzýva všetkých veriacich, aby svojim vlastným podielom prispeli k budovaniu túženej jednoty.

V chráme Santa Maria in Via Lata na ulici Via del Corso v Ríme už ôsmy rok prebieha týždeň modlitieb za zjednotenie kresťanov vo východnom duchu. O čo vlastne ide? Miestny duchovný každoročne pozýva rôzne východné katolícke spoločenstvá – žijúce v Ríme – slúžiť svätú liturgiu vo svojom východnom obrade. Tak tomu bolo i v tomto roku. Každý večer tu slúžili svätú liturgiu v niektorom z východ-

ných obradov. Každý obrad dal vyznieť svojej kráse zborového spevu za pomoci rôznych hudobných nástrojov ale aj bez nich. Bolo vidieť veľkú radosť veriacich, ktorým sa zaiste rozšíril duchovný pohľad na Kristovu Cirkev, ktorá je tu pre všetky národy. Najmä po Druhom vatikánskom koncile sa chce vteľiť do každého národa tak, aby každý veriaci mohol kráčať k Bohu cestou vlastnej kultúry. To je zásada, ktorú tak často prízvukuje terajší Svätý Otec Ján Pavol II.

Natíska sa otázka. Nedala by sa podobná forma použiť aj na Slovensku?

Pápež Ján XXIII. zriadil 5. júna 1960 sekretariát pre zjednotenie kresťanov. Od tejto chvíle sa v katolíckej Cirkvi systematicky študujú problémy zjednotenia a hľadá sa cesta dialógu. Tento dialóg dostal konkrétnu podobu dekrétom o ekumenizme, ktorý je jedným zo vzácných plodov Druhého vatikánskeho koncilu. Napr. medzi katolíckou Cirkvou a pravoslávnymi sa teologický dialóg začal v roku 1980 na ostrove Patmos. Tento pokračuje na odbornej úrovni. Ale nemôžeme sa uspokojiť len s tým. Vieme veľmi dobre, že konkrétny dialóg sa musí začať aj v jednotlivých farnostiach. Máme ho podporiť najmä modlitbou súkromnou i spoločnou a vzájomným spoznávaním sa. Často však vidíme pravý opak. Žijeme vedľa seba, ale bez záujmu o seba. Žijeme ako moderní ľudia v moderných panelákoch — sused nepozná suseda.

Ideologická bariéra, ktorá nás desaťročia

oddeľovala, padla. Ale v nás samých je ešte veľa rôznych bariér. Sú to najmä naše predsudky, nezájum o vzájomné poznanie sa. Žiaľ, je tomu tak nielen medzi katolíckymi a oddelenými bratmi, ale aj medzi katolíckymi východného a západného obradu. Čím skôr tieto bariéry odstránime, tým skôr nájdeme cestu k vzájomnej úcte, láske a jednote.

Pravý ekumenizmus nejestvuje bez vnútorného obrátenia. Toto obrátenie srdca a svätosť života so súkromnými a verejnými modlitbami za jednotu kresťanov treba pokladať za dušu celého ekumenického snaženia — uvádza dekrét o ekumenizme.

Tohoročný Týždeň modlitieb za zjednotenie kresťanov je za nami. Urobili sme dosť, málo alebo nič? Jedno je dôležité — neodložiť ďalšie modlitby na tento úmysel až o rok, ale pokračovať v nich ako aj v konkrétnych snahách v našom každodennom živote. Inšpirujem sa apoštolom Pavlom, ktorý nás vyzýva k jednote: „Preto vás prosím ja, väzeň v Pánovi, aby ste žili dôstojne podľa povolania, ktorého sa vám dostalo, so všetkou pokorou, miernosťou a zhovievavosťou. Znášajte jednotu ducha vo zväzku pokoja. Jedno je telo a jeden Duch, ako ste aj povolani v jednej nádeji svojho povolania. Jeden je Pán, jedna viera, jeden krst. Jeden je Boh a Otec všetkých, ktorý je nad všetkými, preniká všetkých a je vo všetkých. (Ef 4, 1—6).

o. Ján BABJAK, SJ

VÝZVA REDAKCIE

V čase, keď v masmédiach nemali priestor náboženské relácie, v mnohých chrámoch skupinky mladých ľudí a zbory pripravovali programy, pobožnosti, akadémie, hudobno-slovné pásma, piesne, ktoré uzreli svetlo sveta nanajvýš v danom chráme. Napriek komunistickej porobe to bolo obdobie duchovného vzrastu na poli náboženskej tvorby. Bola by škoda, ak by toto duchovné bohatstvo zostalo niekde zabudnuté. Rozhodli sme sa preto pomôcť pri zozbieraní týchto materiálov. Očakávame ich od vás najneskôr do konca júna tohto roku. Prerokujeme s vami tiež možnosť ich zverejnenia.

Adresa: Gréckokatolícke biskupstvo
Redakcia SLOVO
Hlavná 1
080 01 Prešov

Dialektika radostnej zvesti

(Dokončenie z 3. strany)

voči nepriateľom, inokedy odporúča nenávisť aj voči svojim najbližším. To sú však iba zdanlivé rozpory. My všetci radi veci a reči priľíh zjednodušujeme a chceme mať všetko jednoznačne určené a povedané. Treba zápasit' s takým životom, akým je: komplikovaným a teda často aj neľahkým a plným rozporu a nepokoja. A tak — visiac medzi nebom a zemou, dobrom a zlom, minulou a budúcnosťou, plynutím času a trvaním — musíme nachádzať správny smer. Čo si vyvolíť a ako? Ježišove blahoslavenstvá nenechávajú nás v pochybnostiach, lebo nám hovoria: Vyvol' si pokoj a vyvolíš si dobro; vyvol' si milosrdenstvo a spravodlivosť, aby si aj ty dosiahol milosrdenstvo a aby ti srdce nezaťažovala krivda spáchaná na tvojom bratovi, vyvol' si to, čo je podľa ľudského úsudku úbohé a skromné, lebo bohatstvom s prílišným lipnutím na majetku si nevykúpiš svoju spásu a pyšným sa Boh protiví. To sú prostriedky, čo vedú k víťazstvu pravdy a dobra. Jedno je však potrebné: aby naša nádej rástla z mocnej a neotrasiteľnej viery, aby sme mohli náš život usmerňovať v perspektíve

Ježišovho života: „Zhod'me všetku príťaž a hriech, ktorý nás opantáva, a vytrvalo bežme v závode, ktorý máme pred sebou, s očami upretými na Ježiša, pôvodcu a završiteľa viery“ (Hebr. 12, 1—2). Preto osem blahoslavenstiev je programom pre kresťana, ktorý poučený Kristovou pravdou, vidí ďaleko dopredu, ba až za hrob.

Kiežby sa nová história prestavby nášej vlasti po strastiplných desaťročiach v nových pomeroch písala po kresťanský, podľa pravidiel a programu Ježišových blahoslavenstiev. Bez násilia, hoci dakedy v úzkosti alebo aj so slzami v očiach zo zdanlivej bezmocnosti. Teraz nastal čas milosti, ktorý nesmieme premárniť, lebo sa druhýkrát už nemusí vrátiť. Preukazujeme milosrdenstvo namiesto súdenia a pomsty voči tým, ktorý nám ukrivdili, bez odsudzovania a nedajbože, siahnutia na život druhého. Pritom nám nesmie chýbať trpezlivosť, nádej a najmä nie viera, aby dialektika evanjelií, ako ju vyjadrujú blahoslavenstvá, bola motorom nášho života. Nielen verejného, ale aj môjho života v mojom malom svete.

T. M. RASLAVICKÝ

Sláva Bohu, česť Márii, pokoj nám

K 100. výročiu založenia kongregácie Sestier služobníc nepoškvrnenej Panny Márie (1892—1992)

(12. pokračovanie)

Situácia po roku 1968

V januári 1968 nastáva v ČSFR nový politický smer. Jeho predstaviteľom je Alexander Dubček. Napätie sa uvoľňuje a cirkev začína dýchať slobodnejšie. Rehoľnice, ktoré boli deportované do Čiech a na Moravu, sa môžu vrátiť na Slovensko.

Takto postupne medzi svojich veriacich prichádzajú aj sestry služobnice z Kolesovíc. Prvou bola sestra Teodózia Mišová, ktorá dňa 4. januára 1969 prišla do Prešova. K nej sa pripojili sestry Eufímia Nováková a Bazília Kuchariková z Charitného domova zo Sládečkoviec. Všetky tri začali šíť bohoslužobné rúcha a všetko ostatné pre naše chrámy.

Dňa 31. januára 1969 prišli z Kolesovíc do Prešova ďalšie sestry: provinciálna predstavená Veronika Zbihlejová, ďalej sestra Eubézia Tirpáková, a sestra Benedikta Nováková. Ráno o siedmej hodine vystúpili z vlaku na stanici v Prešove. Ich prvá cesta viedla do katedrálneho chrámu. Tu práve slúžil Službu Božiu o. Ján Hirka, neskorší ordinár našej eparchie. Keď vstúpili do chrámu, bolo práve požehnanie Najsv. Eucharistiou: „Spasi Bože ľudí tvoja, i blahoslovi dostojanije tvoje...“ Bola to veľmi milá, dojmavá chvíľa — a symbolický Kristus žehná naše prvé kroky medzi svojimi.

Znovu v Prešove

Po Službe Božej sme išli na Rumanovu ulici č. 6. Tu nám dal p. Teodor Sadv rodinný dom do prenájmu na niekoľko rokov. Už nás tu čakali a vítali naše sestry z Košíc. Prišli známi, siroty, dievčatá z Krúžku sv. Anny, ktoré sa dozvedeli o našom návrate. Tiež o. Ján Hirka, o. Marián Potáš, OSBM a i. Radosť bola veľká a stretnutie milé a úprimné.

Dňa 8. februára 1969 sestra Veronika a

sestra Andrea z Kolesovíc išli na kurz pre predstavených a magistier novíciek do Mariánskych Lázní. Trval šesť dní a mal viac turnusov. Organizoval ich Hlavný sekretariát pre rehoľné spoločnosti v Prahe, ktorý bol zriadený v prvej polovici roku 1968.

Dňa 15. februára 1969 sa k sestrám služobniciam na Rumanovej ulici pripojil otec biskup ThDr. Vasil Hopko z Oseka. Umiestnenie malo byť dočasné, kým nedostaneme rezidenciu od pravoslávnych. Otec biskup žil medzi nami dva a pol roka. Mal iba jednu izbu a kaplnka bola urobená z verandy. Bol však spokojný aj s tým a so všetkým, čo sme mu dali. Po čase sa opravil jeho dom na Dobrianskeho ulici č. 9, ktorý mu úrady zobrali po jeho uväznení. Vyhodili z neho aj jeho matku. Zmilovali sa nad ňou dobrí ľudia a vzali ju k sebe. V dome sa ubytovali dve rodiny príslušníkov polície a veľmi ho zničili. Keď im nevyhovoval, odsťahovali sa. Po veľkej oprave sa do neho presťahoval otec biskup. S ním šli dve sestry, ktoré sa starali o všetky jeho životné potreby.

V marci 1969 provinciálna predstavená Veronika Zbihlejová a zástupkyňa sestra Justína Sidlárová boli na schôdzke provinciálnych predstavených Slovenska. Na schôdzke bol zvolený nový Sekretariát rehoľných spoločností na Slovensku. Tento bol utvorený v Bratislave 13. marca 1969.

Cieľom sekretariátu bolo vydobýť právo na slobodný rehoľný život všetkým rehoľným spoločnostiam, hlavne povolenie prijímať dorast, zastupovať a viesť rokovania so štátnymi orgánmi za rehoľné spoločnosti.

Na sviatok Zvestovania presv. Bohorodičky sestra Veronika a sestra Onezima boli na slávnosti Mariánskej kongregácie v Okružnej pri Prešove. Povolal ich miestny duchovný o. Ján Chanát. Na slávnosti bol prítomný aj otec biskup Vasil a o. Marián Potáš, OSBM, tiež mnoho duchovných a veriacich z okolia. 43 chlapcov a dievčat vstúpilo do Mariánskej kongregácie. Po slávnosti bolo spoločné posedenie.

Dňa 6. apríla 1969 v katedrálom chráme v Prešove sme slávnostne svätili Veľkú noc, medzi svojimi. V preplnenej katedrále slávnostnú sv. liturgiu slúžil otec biskup Vasil a otec ordinár Mons. Ján Hirka. Srdcia veriacich plesali, oduševnenie a vďačnosť žiarili zo všetkých očí a tváří zo vzkriesenia našej eparchie. Otec biskup Vasil, ktorý slúžil všetky bohoslužby vtedy povedal, že pre radosť, ktorú prežíval, necítil žiadnu únavu.

Dňa 20. apríla 1969 Sekretariát rehoľných spoločností povolal všetkých provinciálnych predstavených na území ČSSR do Hradišťa pri Znojme. Za našu viceprovinciálu boli prítomné sestra Veronika Zbihlejová, sestra Justína Sidlárová a sestra Jozafáta Mal'covská. Na programe bol problém výchovy nového, mladého pokolenia uprostred bezradných a ťažkých pomerov v našej vlasti. Bolo rozhodnuté prijímať do zhromaždenia členov a nečakať na riešenie štátnych orgánov, ktoré to všetko len oddiaľujú, preťahujú a nič konkrétne nerozhodnú. Schôdzka sa skončila adoráciou a požehnaním Najsv. Eucharistiou.

Už od polovice roku 1968 sestra provinciálna predstavená Veronika sa usilovala o to, aby aspoň polovica našich sestier sa presťahovala na Slovensko medzi našich veriacich. V Čechách sme na to nemali nádej ani perspektívu. To sme mohli docieľiť iba v našej eparchii na Slovensku.

Prvým našim oporným bodom bol Prešov. Tu sa šli bohoslužobné rúcha, maľovali sa oltárne plachty, obrazy na zástavy a i. Na počiatku sme pomáhali aj na Ordinariáte. Expedovali sme časopisy Slovo a Blahovistník, kým to neprevzala PNS. Expedovali sme aj kalendáre.

Na odpuste v Hlinnom v roku 1969

(Pokračovanie na 9. strane)

Oblečka v roku 1969 v Košiciach. Na snímke sestry: Immokulota Benigna, Terezia, Bernadeta

(Dokončenie z 8. strany)

Sestry varili pre Bohoslovcov na exercíciách pred ordináciou na fare v Ruskej Novej Vsi. Tu varili ešte na troch turnusoch exercíi pre manželky kňazov.

Sestra Justína pripravovala deti k prvému sv. prijímaniu v Hromoši. Učila tam tiež mládež spievať chrámové piesne. V Lutine pripravovala deti na prijatie sviatosti sv. birmovania, ktorú udelil otec biskup Vasil. V svojej rodnej obci v Kapišovej premietala katechitické filmy a tiež aj na okolí.

Aj v Prešove pomáhala o. Mariánovi Potášovi, OSBM, pri príprave deti na prvé sv. prijímanie sestra Veronika. Bolo ich 110. Bolo to prvé sv. prijímanie po 19 rokoch mlčania našej eparchie.

V tomto roku provinciálna predstavená vyvinula veľké úsilie, aby získala nejaký ústav pre sestry, aby sa tak aspoň polovica sestier z Kolečovic mohla presťahovať na Slovensko. Chcela získať kláštor v Michalovciach alebo v Lutine pre sestry na dôchodku. Všade na úradoch nás chladne prepustili a neskoršie sa aj vyhrážali. Bolo to po okupácii ČSSR a sestry už nemali výhľad na slobodný život. O pomoc sme prosili aj rímskokatolícke sestry, ale nikto nám nevyšiel v ústrety.

Dňa 21. apríla 1969 bola sestra Veronika na Ministerstve sociálnej starostlivosti a práce v Bratislave, kde ju vtedy prijala ministerkyňa p. Mária Sedláková. Prijala ju veľmi milo. Sestra Veronika jej predstavila našu ťažkú situáciu. Sľúbila, že dá príkaz na ONV Svidník, aby nás prijali do Domova dôchodcov. Svoje slovo dodržala a dňa 21. júla sme obdržali kópiu jej listu, v ktorom prikazuje Sociálnemu odboru ONV Svidník, aby nás prijali do zamestnania. O rok ju z funkcie odvolali. A tak pre Svidník nebolo ochrany a sestry po 16 mesiacoch museli svoje miesta opustiť.

Sestry chodievali na odpustové a chrámové slávnosti, kam ich povolali kňazi alebo veriaci. Dňa 22. marca sestra Veronika bola v svojej rodnej obci Chmeľová, okr. Bardejov, na preberaní chrámu od pravoslávnych. Na slávnosti bolo 10 kňa-

zov a mnoho veriacich. Kázal o. Ján Hričov, ktorý tu pôsobil do roku 1950. Sám sa už nemohol vrátiť na farnosť, pretože stratil sluch. Jeho kázeň o ochrane Božej Matky i v jeho osobnom živote, bola veľmi dojímavá.

Dňa 29. júna 1969 boli sestry na posviacke chrámu v Hrceli pri Trebišove. Bola to sestra Veronika a sestra Juliana. Posviacku vykonal otec ordinár Mons. Ján Hirka.

Na odpuste Božského Srdca v Malej Poláne, okr. Svidník bola s otcom biskupom Vasilom sestra Veronika a sestra Juliana. Spieval chór z Prešova. Bolo tu veľmi veľa veriacich. Nocovali sme na fare v Repejove. V preplnenom chráme otec biskup slúžil moleben k Najsv. Srdcu Ježišovmu a povedal kázeň. V kázni spomenul zosnulého kňaza o. Juraja Podhajeckého, ktorý bol veľkým cititeľom Najsv. Eucharistie a organizoval na prvé piatky a na veľké sviatky nočné adorácie. Sestry tu naučili dievčatá pieseň „O Isuse dorohij...“

Sestry služobnice boli aj na posviacke chrámu v Hlinnom. Povolal nás o. Mons. ThDr. Mikuláš Bobák. Chrám bol vo veľmi biednom stave, ale veriaci si ho v krátkej dobe pekne opravili. Posvätil ho otec biskup Vasil s otcom ordinárom Jánom. Na slávnosti bol prítomný aj miestny evanjelický pastor, ktorý sa pri obede zdôveril, že v jeho osobe máme veľkého obdivovateľa zosnulého otca biskupa Pavla. Jeho skromnosť, pokora, zbožnosť robili na neho hlboký dojem.

Po obede v Hlinnom sme sa s otcom ordinárom odišli na birmovku do Čizatic pri Košiciach. Bola to veľmi milá slávnosť, na ktorej bolo veľa mládeže oboch katolíckych obradov.

Tri sestry sa v tomto roku zúčastnili na odpuste v Levoči a dve boli na odpuste v Márii Póci (Maďarsko). Poďakovali sa Božej Matke za návrat medzi svojich a prosili o ďalšiu ochranu, lebo situácia sa v náboženskom živote menila každým dňom.

Sestry chodievali a chodia na primície takmer všetkým kňazom. Chudobnejších sme podporovali aj finančne a darovali im bohoslužobné rúcha alebo sme im ich bezplatne ušili. Na mnohých miestach sme

pomáhali aj pripraviť ozdobu na primície, deti učili verše, ktorými vítali novokňazov. Pre úplnosť veľkých skutkov sú potrebné mnohé pomocné, malé skutky. Bez nich by veľké neboli tak veľkými. K tomuto mali poslužiť aj tieto naše malé skutky.

Dňa 11. mája 1969 bola v katedrálnom chráme v Prešove ordinácia 8 novokňazov, ktorí na to čakali 18 rokov. Teológiu študovali do roku 1950, ale pre likvidáciu našej eparchie už nemohli byť ordinovaní. Za účasti veľkého množstva veriacich vysviacku vykonal otec biskup ThDr. Vasil Hopko. Kázeň povedal mitr. protojerej Michal Sabadoš. Pri kázni spomenul, že pred 22 rokmi, 11. mája 1947, stál vtedy tak, ako títo leviti, Jeho Exelencia Vasil, aby prijal konsekráciu na biskupa od svätiteľa zosnulého otca biskupa Pavla Gojdiča, OSBM.

Dňa 14. júna 1969 sestra Veronika Zbihlejová a sestra Justína Sidlárová boli na konferencii provinciálnych predstavených ČSSR v Hradišti pri Znojme. Bolo to v Charitnom domove Sestier sv. Karla Boromejského. Bývalo tu vyše 120 sestier — dôchodkýň. Na konferencii bolo prijaté Memorandum, ktoré bolo zaslané všetkým biskupom v republike. Tu boli prerokované aj mnohé iné otázky.

(Zostavila sestra Veronika Zbihlejová; pre tlač upravil o. F. D.)

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Exercície pre manželky kňazov v Ruskej Novej Vsi roku 1969 viedol o. Marián Potáš, OSBM

Sestry služobnice s obyvateľmi ústavu v Kolečovicach

Užhorodské svitanie

Mesto Užhorod na brehu rieky Uh je spojené s dejinami našej gréckokatolíckej cirkvi. Veď práve tu bol v roku 1646 podpísaný významný dokument, ktorý ovplyvnil celý ďalší vývin našej cirkvi — Užhorodská únia. Po nešťastnej schizme (rozkole) v Cirkvi roku 1054, kedy sa táto rozdelila na časť Západnú a Východnú, sa práve tu realizovala snaha o nápravu. Časť Východnej cirkvi sa zjednotila s Rímom, vytvorila úniu, preto sú gréckokatolíci niekedy označovaní ako uniati.

Po roku 1918 pripadlo územie Podkarpatskej Rusi k ČSR. Naše spoločné dejiny sú spojené už v období Uhorska. Časť nášho východného Slovenska patrila do užhorodskej a mukačevskej eparchie.

Za prvej republiky žilo v Užhorode takmer tridsaťtisíc obyvateľov. Bolo to hlavné mesto Podkarpatskej Rusi, sídlo zemskej správy — kultúrne, obchodné a priemyselné stredisko s továrňami na mydlo, lieky, nábytok atď.

Katedrála sv. Kríža s dvoma štíhlymi vežami, s prilahlým komplexom budov až ku hradu zo 14. storočia — predstavovala v minulosti významné centrum gréckokatolíckej cirkvi. Bolo tu sídlo biskupa a kanonikov. Cirkve tu zriadila a spravovala školy — napr. gymnázium, ale i internáty. Bola tu cenná a bohatá knižnica. Sústreďovali sa tu hlboko veriaci, múdri a vzdelaní ľudia. Svedomito a s láskou pripravovali robotníkov do vinice Pánovej.

Známe povojnové udalosti v roku 1945 nás od Užhorodu oddelili. Nasledovalo obdobie násilného potlačovania a likvidácie našej cirkvi na oboch stranách hraníc. V Užhorode sa tak stalo v roku 1949 a u nás v roku 1950. Nemožno ľahko zabudnúť na tragické udalosti, ktorých následky pociťujeme stále.

Po rokoch utrpenia a bolesti prichádza radosť. Dorážaná cirkev sa i tu obnovuje.

Len pred niekoľkými týždňami dostal otec biskup Mons. Ivan Semedi (na zábere zľava prvý) k dispozícii prízemný domček v Užhorode. Podobá sa skôr skromnej dedinskej fare, ale pre začiatok poslúži. Otec biskup má strechu nad hlavou a malý priestor pre vykonávanie svojho dôležitého úradu.

Poprosili sme otca biskupa, aby nás informoval o živote gréckokatolíkov na Podkarpatskej Rusi. Ohotne nám vyšiel v ústrety.

počet veriacich, chlapcov a dievčatá, k zasväteniu svojho života tej službe lásky, akou sú duchovné povolania, tak kňazské ako rehoľné.

Svätý Otec zveruje úsilie o tieto povolania biskupom, kňazom, katechetom, vychovávateľom, rehoľným spoločnostiam a inštitútom, ale predovšetkým Panne Márii. Ona je Matkou povolaní, aby ona pomáhala, najmä mladým, vysloviť svoje „áno“ na Božie volanie.

■ TYŽDŇU MODLITIEB ZA JEDNOTU KREŠŤANOV venoval Svätý Otec svoje príhovory počas audiencií, konaných v druhej polovici januára v Ríme. Okrem iného povedal, že ak náboženské pomery dovoľujú, nech sa ekumenická činnosť organizuje tak, aby sa vylúčila každá forma indiferentizmu a synkretizmu, ako aj nezmyselnej žiarlivosti. Aby katolíci spolupracovali s oddelenými bratmi podľa ustanovení dekrétu o ekumenizme, ak je to možné, spoločným vyznávaním viery v Boha a v Ježiša Krista, pred tvárou národou. A taktiež súčinnosťou v oblasti sociálnej a technickej i na poli kultúrnom a náboženskom.

• Aké právne normy umožňujú obnovu tunajšej gréckokatolíckej cirkvi?

— Stalo sa tak na základe zákona vtedy ešte Ukrajinskej socialistickej republiky, ktorý legalizoval gréckokatolícku cirkev. Bolo to v novembri roku 1989. Na základe tejto legalizácie môžeme verejne pôsobiť. Nemáme žiaden rehabilitačný zákon. Nemáme naspäť ani svoje chrámy, kláštory či farské budovy.

• Je reálna nádej, že nová vláda v Kyjeve bude mať pochopenie pre gréckokatolíkov?

— Dúfame, že sa dočkáme zlepšenia situácie, ktorá je zatiaľ neuspokojivá. Máme nádej, aj keď to všetko iba veľmi pomaly. My sme trepezliví.

• Čo preto robíte, aby sa vaše nádeje splnili? Možno by ste potrebovali i medzinárodnú pomoc.

— Pisali sme žiadosť do Kyjeva, aby sa naše problémy spôsobené bývalým režimom, riešili. Vláda sa však zatiaľ k našim požiadavkám jednoznačne nevyjadřila. V tejto súvislosti sa poukazuje na množstvo problémov, ktoré sú v tejto spoločnosti, a je ťažké všetko vyriešiť.

• Áno, je to pravda. Prvé úspechy už sú tu, niečo sa už predsa podarilo . . .

— Od 10. októbra 1991 je opäť naša užhorodská katedrála. Sme šťastní, že sme sa mohli vrátiť do tohto chrámu. Začali sme vydávať i náš časopis Blahovistnik, ktorý vstúpil do druhého roku vydávania.

• Otec biskup, povedzte, čo vám najviac chýba?

— Máme nedostatok kňazov. Nemáme seminár, bohosloveckú fakultu. Nemáme budovu, priestory, ale máme zájemcov, ktorí chcú svoj život obetovať Kristovi a venovať sa kňazskej dráhe. Piati študujú aj u vás v Prešove, štyria v Nyiregyháze a jeden v Ríme. Na budúci rok možno pôjdu viacerí študovať do Ríma.

• Už sa realizuje výuka náboženstva?

— I táto činnosť úzko súvisí s nedostatkom kňazov. Pomáhajú mnohí laici — napr. učitelia. Výuka sa už rozbehla v Užhorode a v Mukačeve. Dostali sme knihy zo zahraničia. Krajania nám pomohli. Knihy boli vytlačené v USA a v Nemecku. Sú písané ukrajinským jazykom. Je to pre nás veľká pomoc.

• Otec biskup, ako by sme vám mohli my pomôcť?

— Vy nám predsa toľko pomáhate. Máme stále kontakty s vašim otcom biskupom. Sme radi, že naši bohoslovci môžu u vás študovať. To je veľká pomoc.

• Čo vás v najbližších dňoch čaká?

— Je to cesta do Ameriky, asi na dva až tri týždne. Potrebujeme získať prostriedky pre výstavbu seminára. Ten je z hľadiska budúcnosti našej cirkvi veľmi dôležitý.

Otec biskup, ďakujem vám za rozhovor.

☺☺☺

Užhorod je blízko našich hraníc. Gréckokatolíci tu prežili podobný osud ako my. Teraz sú vo veľmi ťažkej situácii, možno o veľa komplikovanejšej ako my. Mali by sme pouvažovať a nájsť formy a prostriedky účinnej pomoci. Veď tú možno prejaví rôznym spôsobom — materiálным, ale i duchovným.

Mária PEŠEKOVÁ
Snímka V. MIROŠŠAY

Z kresťanského sveta

■ SVÄTÝ OTEC JÁN PAVOL II. vydal svoje posolstvo k Svätovému dňu modlitieb, ktorý pripadne na 10. mája t. r. Bude venovaný modlitbám za duchovné povolania v znamení hesla: „Dajte sa pritiahnúť Kristom, zaľúbte sa do Ježiša Krista.“

V posolstve sa zdôrazňuje, že nielen cirkev, ale aj celá spoločnosť čoraz väčšmi potrebuje kňazské a rehoľné povolania. Preto nás Svätý Otec v ňom vyzýva, aby sme modlitbami prosili Ducha Svätého, aby privedol čoraz väčší

Prepodobný Ján Kassian

Odiaľ presne pochádza prepodobný Kassian, to sa už s presnosťou určiť nedá. Jedny historické zdroje tvrdia, že pochádzal z malej tráckej Skýtie (z dnešného Bulharska). Iné tvrdia, že z Provansu v Galli (dnešné Francúzsko). To, že prepodobný Kassian perfektne ovládal i latinský jazyk, a že posledné roky svojho života prežil v Galli v okolí dnešného mesta Marseille ukazuje na väčšiu vierohodnosť druhého názoru.

Vo všeobecnosti sa predpokladá, že sa narodil medzi rokmi 350 a 360. Už vo svojej mladosti vstúpil do betlehemskeho monastiera východných mníchov v Palestíne. Neskôr i so svojím spolubratom Hermanom (Germanom), s povolením tamjšieho igumena opustili betlehemský monastier a vydali sa na cestu po Egypte, aby mohli lepšie spoznať život tamjších mníchov a pustovníkov.

Do Egypta sa vydali okolo roku 390, teda keď Kassian už mal 30—40 rokov. Sedem plných rokov prežili medzi egyptskými pustovníkmi a mníchmi. Do svojho materského monastiera v Betleheme sa vrátili r. 397, ale ešte v tom istom roku s povolením igumena sa opäť vrátili do Egypta. Tu vo vnútrozemí Tivaidy žili až do roku 400.

Mníšsky život v tom čase ešte nebol dostatočne organizovaný, a ešte vždy bol v štádiu hľadania svojej budúcej formy. V tomto hľadaní — tej najsprávnejšej formy mníšskeho života, boli najďalej egyptskí mnísi. Egypt sa v tom čase mohol pýšiť takými svätými mníchmi ako, sv. Antonom Veľkým (251—356), ktorý sa počíta za prvého pustovníka vôbec, či prepodobným Pachomiom Veľkým (286—346), ktorý zdokonalil myšlienku sv. Antona Veľkého a založil ako prvý vôbec v histórii celej Cirkvi prvé spoločné monastieri mníchov. V myšlienke prep. Pachomia pokračovali

jeho žiaci ako napr. pr. Teodor Osvietený (zomr. r. 367 alebo 368).

Jednoducho, keď prepodobný Ján Kassian prišiel do Egypta, mníšsky život čo sa týka organizovanosti a dokonalosti v napredovaní k svätosti bol v Egypte na najvyššej úrovni na svete.

Roku 400 Ján Kassian opustil Egypt a navštívil Konštantinopol (Carihrad, dnešný turecký Istanbul). Tu bol prijatý arcibiskupom Jánom Zlatoústym. Ján Zlatoústy ho vysvätil na diakona.

Keď bol arcibiskupom Ján Zlatoústy nespravodlivo odsúdený do vyhnanstva, vtedy duchovenstvo Konštantinopola vyslalo Jána Kassiana (pretože výborne ovládal latinčinu) spolu i s inými poslami do Ríma k pápežovi Inocentovi s prosbou, aby pomohol Konštantinopolskej cirkvi vo veci nespravodlivého odsúdenia Jána Zlatoústeho. Stalo sa to roku 405.

Od roku 405 do roku 415 nemáme vierohodné správy o Jánovi Kassianovi. Jedny zdroje tvrdia, že sa opäť vrátil na Východ, a že kňazom poslaným do Ríma roku 414 antiochijským patriarchom Alexandrom, vo veci uzmierenia sa medzi oboma cirkvami, bol práve on . . .

Iné zdroje tvrdia, že po príchode do Ríma r. 405 a po odovzdaní posolstva pápežovi, sa už na Východ nevrátil, ale že odišiel do dnešného Francúzska a tu v okolí Marseille založil dva monastieri (ženský a mužský), v ktorých sa dodržiavali pravidlá, ktoré videl vo východných monastiéroch. Stretlo sa to s veľkým nadšením, preto o krátky čas nato sa na neho obrátili susední biskupi, aby založili podobné monastieri i v ich eparchiách. A tiež ho prosili, aby napísal knihu, v ktorej by opísal všetko to, čo videl vo východných monastiéroch, aby sa západní mohli z toho poučiť.

A on to aj skutočne urobil. Napísal 36 kníh, ktoré nám zachovali až dodnes a sú pre nás nezaplateľným zdrojom informá-

cií o živote východných (egyptských) mníchov v 4. storočí.

Prvých dvanásť kníh hovorí priamo o živote v egyptských monastiéroch, o pravidlách tamjších mníchov a pod., a to s veľkou presnosťou.

Ďalších dvadsaťštyri kníh obsahuje rozhovory Jána Kassiana a Hermana s rôznymi egyptskými pustovníkmi — svätcami toho času (4. storočia). V rozhovoroch sa vždy riešia praktické problémy, aktuálne mnohokrát i pre dnešného človeka, ktorý sa chce vydať (alebo sa už vydali) na cestu za dokonalosťou.

Ešte dnes, teda po 1600 rokoch, pri čítaní týchto kníh, máme možnosť objavovať hĺbku myslenia a dokonalosť života vtedajších mníchov a pustovníkov, ktorí väčšinou už vo svojej mladosti opustili svet a odišli do púšte, kde prežili zvyšok svojho života.

Ján Kassian zomrel okolo roku 440 v dnešnom Francúzsku. Cirkve ho za jeho zásluhy a svätý mníšsky život uznáva za svätého, s titulom „prepodobný“. Tento titul východná cirkev dáva mníchom, ktorí žili dokonale sväto, a takto sa stali podobnými či preveľmi podobnými (pre — podobnými) Ježišovi Kristovi. (Sám Boh — Ježiš Kristus, prišiel medzi nás nielen preto, aby nás vykúpil z hriechu, ale aj preto, aby nám ukázal, ako sa má žiť a že sa dá i na zemi žiť skutočne svätým životom; to je charakteristika východnej špirituality a myslenia vôbec).

Pamiatku prepodobného Jána Kassiana východná cirkev slávi (každý štvrtý — priestupný rok) dňa 29. februára.

Vladimír MARIÁNSKY

Monika TANČÁKOVÁ

KÝM POCHOPÍM

*Kým Tvoju večnosť pochopím,
buď trpezlivý.
Kým Tvoju veľkosť pochopím,
buď trpezlivý.
Kým Tvoju lásku, Pane, pochopím,
buď trpezlivý,
lebo mám v sebe, stále málo lásky,
k Láске večnej,
k Láске veľkej,
k Láске lások,
trpezlivo múdrej
a nerozumiem si,
prečo som tak vytrvalo nechápavá.*

Devleskere čavore — Božie deti

Bardejov má originálny detský spevácky zbor — Božie deti. Je to spevácky zbor rómskych detí z bardejovských škôl — prvej až štvrtej triedy, ale aj starších. Vedie ich sestra Atanázia (vlastným menom Mária Holubová) z rádu sv. Bazila Veľkého. Do Bardejova sa znovu vrátila, aby na školách vyučovala náboženstvo. Popri týchto povinnostiach sa s neobyčajnou láskou venuje aj rómskym deťom. Schádzajú sa dva razy do týž-

dňa. Naučili sa spievať rôzne náboženské piesne. Ich vystúpenia v sympatických krojoch — zelené sukne, biele blúzky a modré šatky — už mnohých potešili. Dali o sebe vedieť na prvých celoslovenských Dňoch kolied kresťanov Slovenska. Svojimi piesňami v rómštine, najmä koledami, potešili mnohých aj počas minulých vianočných sviatkov.

(F. D.)

Neuctievaj tu Krista v hodvábnom rúchu, zatiaľ čo vonku na ulici, kde hynie chladom a nahotou, sa o neho nestaráš. Boh nepotrebuje zlaté kalichy, ale zlatých ľudí.

Ján ZLATOÚSTY

Nechceme, Pane, zostať tými, čo sme dnes. Daj, nech zostaneme otvorení pre to, čo môže byť zajtra a stále pripravení objavovať jeden druhého.

Kronika otca biskupa

• 16. januára pochoval o. Michala Čarného v Nižnom Žipove. • 23. januára pohreb o. Jána Liberu v Stankovciach. • 24. januára rokoval s primátorom Prešova a jeho zástupcom. • 27. a 28. januára sa zúčastnil na biskupskej konferencii v Brne. • 30. januára odletel do Ríma spolu s tajomníkom biskupského úradu Mikulášom Hučkom.

Vysviacka pomocného biskupa

Pre veľký záujem veriacich sa biskupská vysviacka o. Milana Chautura CSsR uskutoční v prešovskej Mestskej hale v sobotu 29. februára 1992 o 9.30 h.

Príhovor otca biskupa bratom kňazom

To, čo sa deje okolo nás v bližšom, či širšom okolí ľudského spoločenstva, to čo sa deje na poli ekonomickom, na poli sociálnom, politickom a aj náboženskom priamo provokuje to, čo sa musí diať predovšetkým v nás, v našom hlbokom vnútri, v tých horizontoch našej duše, kde sa uskutočňuje ten tajomný kontakt s Bohom.

Ešte nám znejú v ušiach slová Jánovho a Ježišovho dialógu pri Jordáne, kde ho Ján Krstiteľ predstavil svojim súčasníkom ako Spasiteľa sveta, ako Baránka Božieho, ktorý sníma hriechy sveta, čo potvrdil aj sám Nebeský Otec. To bolo historickou udalosťou v Palestíne. Našou povinnosťou v dnešnom svete je tiež ukázať a našim súčasníkom predstaviť Krista. Ukázať ho nefaľšovaného, pravého vo všetkých dimenziách Jeho života a Jeho vykupiteľského poslania pre nás. Celé umenie predstaviť dnes Krista svetu spočíva jedine v tom ako ho svojim kňazským životom dokážeme sprítomniť a reprezentovať a tak byť pre druhých cestou k poznaniu Krista. Po ňom túži v podstate každý človek. Či si to uvedomuje, alebo nie, či je veriaci alebo neveriaci. Či sa o ňom každý dozvie, či sa k nemu dostanú a či bude ochotný otvoriť mu svoje srdce, to veľmi záleží od života tých, ktorých si na túto službu ohlasovania a osobného svedectva sám vyvolil. „Budete mi svedkami . . .“ (Sk 1, 8)

VZÁCNÍ HOSTIA Z USA

Nezvyčajnú atmosféru zažili veriaci Prešova pri sv. liturgii v nedeľu 5. januára t. r. Spolu s o. biskupom msgr. Jánom Hirkom ju koncelebrovali 7 kňazi z USA. Spolu s nimi sa v katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa zastavila skupina 60-tich amerických veriacich, ktorí so svojimi duchovnými pastiermi cestovali na slávnosť do Užhorodu, o ktorej sme písali v č. 3.

Americkí gréckokatolícki veriaci sa opätovnej vysviacky katedrály sv. Kríža v Užhorodskej eparchii zúčastnili so svojim biskupom o. Michaelom J. Dudickom. Počas krátko pobytu v našom regióne navštívili aj viaceré mestá.

(pk)

KLÁŠTOR OTCOV REDEMPTORISTOV V MICHALOVCIACH navštívil vzácný hosť z Ríma. Bol ním najvyšší predstaviteľ Kongregácie redemptoristov — generálny predstavený o. Juan Iasso de la Vega.

Vo štvrtok, 30. januára t. r. slúžil slávnostnú sv. liturgiu v chráme Svätého Ducha otcov redemptoristov a na záver sa prihovril k početným prítomným. Kázal novovymenovaný pomocný biskup prešovskej grécko-katolíckej eparchie o. Milan Chatur, viceprovinciál redemptoristov východného obradu v ČSFR. Generálny predstavený redemptoristov si okrem iného prezrel aj rekonštrukciu kláštornej budovy, ktorá po štyroch desaťročiach opäť začala slúžiť pôvodnému účelu a navštívil aj Humenné, Stropkov a Starú Ľubovňu. V Prešove ho prijal biskup Mons. o. Ján Hirka.

Z východného Slovenska sa generálny predstavený vydal na stredné Slovensko a to na známe pútnické miesto Staré Hory.

Ekumenická akadémia

Veriaci obce Sady nad Torysou, ktorá pozostáva z časti Byster a Zdoba, zažili milú slávnosť, ojedinelú svojho druhu v tejto dedine. Miestne vedenie oboch častí usporiadali vianočnú akadémiu 5. januára 1992, na ktorej vystúpila rímskokatolícka mládež z obce — časť Byster, grécko-katolícka z obce — časť Zdoba a mládež reformovanej cirkvi kresťanskej z obce — časť Byster. V uvedenej dedine žijú veriaci týchto troch spoločenstiev, aie k spoločnému stretnutiu došlo len teraz. Rímskokatolícka mládež z časti obce Byster sa uviedla divadelnou hrou od F. Urbánka Slepý pastier, mládež reformovanej cirkvi kresťanskej, tiež z Bystera, náboženskými piesňami a gréckokatolícka mládež zo Zdoby vianočnými koledami. Skupinu reformovanej cirkvi kresťanskej viedol ich duchovný dp. Daniel Košťanský, ktorý v svojom príhovore poďakoval organizátorom za pozvanie. Vyzval prítomných, aby sme nikdy nejednali ako Herodes, ktorý pobadá mudrcov, aby len hľadali novonarodeného kráľa, že aj on sa mu pôjde pokloniť, ale jeho zámer je, zabiť ho. Aj gréckokatolícku skupinu mladých uviedol ich duchovný o. Michal Vasil', ktorý svoj príhovor ukončil slovami anjela pastierom: „Nebojte sa, zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude patriť všetkým ľuďom.“ Niekoľkými obrázkami z diaprojektívu ukázal na miesto kde sa Pán Ježiš narodil a na baziliku narodenia. Rímskokatolícku cirkev zastupoval dp. kaplán Peter Vojta z Ruskova, ktorý zastupuje Rímskokatolícku faru v Košickej Polianke, ktorou filiálkou je Byster.

Druhú časť tejto ekumenickej akadémie vyplnil koledami Zbor slovenských učiteľov z Košíc, ktorý svoje vystúpenie ukončil staroslovienskym Otčenášom.

Za príjemný, hodnotný umelecký zážitok a ušľachtilý cieľ celého podujatia, (zisk venovaný na Konto nádeje), treba poďakovať všetkým, ktorí sa na jeho vytvorení podieľali.

V.

Putovanie obrazu klokočovskej Panny Márie

(K duchovnej obnove v našej eparchii)

Gréckokatolícka farnosť Fulianka

Prítomnosťou duchovného obrazu klokočovskej Panny Márie od 19. 12.—26. 12. 1991 sa farnosť Fulianka premenila na malý Betlehem. Otvorili sme brány chrámu i svojich srdc, aby sme prijali matku Božiu — povedal nám správca farnosti o. Vasil' Kormaník. Moje kňazské srdce plesalo, že v týždni Božieho narodenia dostáva naša farnosť takú veľkú milosť. Mária prichádza medzi nás ako putujúca Matka, prinášajúca všetkým svojim deťom pokoj a radosť.

Obraz sme prevzali od veriacich v Neresoch, kde Máriu vypravádzali so slzami a veľkou prosbou o pomoc pri dokončení nového chrámu. Starosta obce František Miškuf so svojim zástupcom Dušanom Červeňákom prevzali obraz a priviezli na rázcestie, tu ho privítali veriaci v hojnom počte so sviečkami v rukách a za hlaholu zvonov a piesní, s radosťou a nadšením ho niesli do chrámu. Plný chrám, radosť, dojatie, slzy v očiach a ruky zopnuté v úpenlivej prosbe . . .

„Raduj sa, Bohorodička, Panna Mária, milostiplná, Pán s tebou . . .“ modlili sa všetci, predovšetkým deti a každé z nich prinášalo túto modlitbu ako kvet pred obraz.

Je to čas milosti, čas Márie uprostred nás, čas, v ktorom sa s ňou stretávame vo vrúcnej prosbe: „Poznáš naše činy, skutky a myšlienky, vieš, že sme hriešni, nesprávame sa úctivo k tvojmu Synovi. Si naša útecha v zármutku, pomoc v chorobe, posila v trápeniach, vezmi nás pod svoj ochranný plášť.“

Ako prežívali prítomnosť putovného

obrazu vo farnosti veriaci? Opýtali sme sa niekoľkých z nich.

Anna Matejovská:

„Keď som prišla do chrámu, chcelo sa mi plakať . . . nevedela som prečo plačom. Zdalo sa mi, že sa vrúcnejšie modlím ruženic aj iné prosby, ktoré som Matke Božej predkladala. Bolo to aj preto, že som cítila prítomnosť Matky Božej bližšie ako inokedy. Vo svojich prosbách som najviac myslela na tých, čo sú hladní, trpia zimou, nemajú strechu nad hlavou, na našu farnosť, národ . . .“

Štefan Marinčák:

„Každý z nás sa snažil vidieť v obraze skutočnú Matku Božiu a nadviazať s ňou rozhovor. Pravda, v medziach našich schopností, ktoré nám naša nedokonalosť poskytlá. Prelom nastal po homílii o. Petra Rusnáka, spirituála seminára, ktorý svojim svojráznym vystúpením a neopakovateľnou energiou a logikou prebudil ešte väčší záujem v nás . . .“

Helena Petrová:

„Obraz Panny Márie s Ježiškom v náručí bol túžobne očakávaný a stal sa veľkým darom pre našu farnosť, zvlášť preto, že boli vianočné sviatky. Každý z nás, mladý i starý prežíval celý týždeň nezabudnuteľné chvíle s Matkou. Bola to nezvyčajná chvíľa zblížiť sa s ňou . . .“

Duchovný o. Kormaník (nám ďalej povedal):

Ježiš z kríža nám hovoril: „Hi'a, tvoja Matka.“ Povzbudená a napomenutá našej Matky prijímali sme vo večeradlách spoločnej modlitby s otvoreným srdcom: „Modlite sa a robte pokánie. Modlite sa s láskou a dôverou svätý ruženec. Touto modlitbou, ktorú prednášate spolu so mnou, môžete ovplyvniť všetky ľudské osudy, aj budúce

Vystavený milostivý obraz v kultúrnom dome, kde sa slúži sv. liturgia.

udalosti, ktoré vás očakávajú. Touto modlitbou môžete vyprosiť milosť obrátenia srdc a dosiahnuť vyčistený dar pokoja. Pokoj príde po veľkom utrpení, ku ktorému je pozvaná Cirkev a celé ľudstvo, aby sa vnútorne očistili. A pokoj k vám príde triumfom môjho Neпоškvrneného Srdca, kým obdobie, ktoré ľudstvu Pán doprial na pokánie a obrátenie, sa práve blíži k svojmu koncu.“

Na záver vyslovil o. Kormaník myšlienku — „Deväť rokov putovania obrazu klokočovskej Panny Márie priniesie našej eparchii, kňazom i veriacim hlbokú duchovnú premenu. Zvlášť my, kňazi, dôverujeme Matke Božej a prosíme o svoje obrátenie, aby sme mohli prinášať bohaté ovocie obrátenia našich farností na príhovor našej nebeskej Matky.“

Duchovná obnova vo farnosti Okružná

Farnosť Okružná (predtým Kereštevaj) sa nachádza na úpätí Slánskych hôr 12 km od mesta Prešova. V obci žijú spoločne veriaci obidvoch katolíckych obradov rímsko i grécko katolíci. V minulosti bola táto dedinka výlučne gréckokatolícka a teda i chrám postavený v roku 1788. Bývalý správca farnosti o. Milan Mojžíš v nedávnej minulosti dal postaviť v dedine nový oltár a tiež sa postaral o rekonštrukciu vonkajšku chrámu. Čoskoro sa započne s opravou veže kostola.

Dedina Okružná má 112 čísiel. Vzhľadom na jej počet obyvateľov, ak 10 miništrantov je prítomných na bohoslužbách vo všedný deň, hovorí to o farnosti, ktorá má živý záujem o nasledovanie Ježiša Krista.

Tomuto živému záujmu poznania Ježiša Krista napomáha vo farnosti knižnica

(Pokračovanie na 14. strane)

Horliví miništranti z Okružnej.

Putovanie obrazu klokočovskej Panny Márie

(Dokončenie z 13. strany)

umiestnená vo farskej budove, v ktorej majú veriaci možnosť požičiať si hodnotné knihy náboženského a historického obsahu. V knižnici sa nachádza cca 500 kníh. V dolnej miestnosti fary je spoločenská miestnosť, kde mládež vo voľných chvíľach hráva tenis a občas pozerá videofilm s náboženskou tematikou.

Týždeň od 29. 12.—5. 1. bol vo farnosti sviatkom. Za hlaholu zvonov bol milostivý obraz klokočovskej Panny Márie prinesený duchovným otcom Michalom Hospodárom za veľkej účasti veriacich obce. Obraz do farnosti priniesli o. Michal Hospodár a bohoslovec Rastislav Bruzda, s kurátormi Bartolomejom Kočišom a Jozefom Sučkom. Počas prítomnosti obrazu sa v dedine konali pobožnosti — moleben k Panne Márii. Homílie duchovných otcov boli zamerané na dejiny obrazu a úctu k Panne Márii, ako aj ich významu pre duchovnú obnovu veriacich.

Po jednej z večerných bohoslužieb sme sa opýtali nietorých veriacich:

— Čo by ste vedeli povedať v súvislosti s desaťročnou duchovnou obnovou a prítomnosťou milostivého obrazu klokočovskej Panny Márie vo vašej obci?

Anna Daňová:

„Boli sme radi, že obraz do našej farnosti zavítal práve v čase vianočnej atmosféry.

Stretnutie s Matkou Božou, bolo o to radostnejšie. Celé rodiny boli doma a tak spoločne aj s deťmi prichádzali k poklone do chrámu, ktorý bol otvorený od skorého rána do neskorého večera. Na Silvestra v takmer zaplnenom chráme sme sa spolu s duchovným otcom modlili až do polnoci. Mnohý z nás po odchode obrazu vyslovili želanie, aby nás milostivý obraz v blízkej budúcnosti navštívil zas.“

Mária Daňová:

„V 50-tich rokoch, v čase násilnej pravoslavickej, naša dedina ostala verná katolíckej cirkvi. Všetci veriaci sme po zatvorení chrámu navštevovali okolité obce, najčastejšie rímskokatolícku farnosť v obci Šebastová. Bolo to často namáhavé, veď či už išlo o krst, sobáš, museli sme chodiť niekoľko kilometrov. Keď zavítal do našej farnosti obraz Matky Božej, mnohí z nás jej ďakovali za ochranu v ťažko skúšaných rokoch. Počas pobytu milostivého obrazu

bol v našej farnosti kázať o. Kormaník, ktorý svojou kázňou povzbudil veriacich k vzájomnému odpúšťaniu a k životu podľa Ježiša Krista. Jeho slová nám ešte viac objasnili význam duchovnej obnovy a zasiali do našich srdc semienko potreby vnútorného obrátenia sa.“

Filiálka Trnkov

Z farského chrámu putoval obraz na filiálku do Trnkova. Tu bol vystavený k verejnej účte od 5. do 9. januára t. r. na nezvyčajnom mieste — v kultúrnom dome. V Trnkove je vybudovaná kaplnka, ktorá ale priestorovo nezodpovedá účelom bohoslužieb. Všetko radostné myslenie sa točí okolo výstavby — rozšírenia kaplnky. Tak sa vo farnosti Okružná, aj celá farnosť Trnkov, zažila pri obraze Matky Božej pekné chvíle, uvedomujúc si, že s jej pomocou a podľa Máriinho vzoru sa dá krajšie žiť a ľahšie znášať životné ťažkosti.

NOVÝ HROB

Pán života a smrti si povolal dňa 19. 1. 1992 o. Jána LIBERU, rodáka z Falkušoviec, správcu farnosti Andrejová, Blatné Revišťa, Ruská Poruba, Stankovce.

Pohrebnú sv. liturgiu a obrady slúžil o. biskup mons. Ján Hirka dňa 23. 1. 1992 v Stankovciach.

O. Jozef TÓTH

CHVÁLOSPEV

Velebím Ťa, Pane, na mojej rodnej zemi,
na poliach, ktoré nikdy moje neboli,
na riekach, ktoré večne utečú,
a pod stromami, ktoré si nevymenia miesta,
na zemi, dejisku veľkých drám.

A z kostí Vizigotov, Kvádov,
Hunov a Avarov, Slovanov a Maďarov,
Tatárov a Turkov
je len veľký chrám
a z tisícich úst sú len jedny ústa,

ako keď sa more do riek naspäť spúšťa
a potom rieky do mora.

Na okrajoch hrobov ešte stále straší
Sodoma a Gomora,

stroncium Kaina a chvenie Ábela,
no moja duša v chvále sa zachvela

zo všetkých rečí

iba v reči Lásky

a v tichej pokore.

Pluh nie je nôž vraždy,

keď brázdy rozorie

a milión zrn

si do nich mlkvo ľahne.

Ach, spánok života, pieseň na zbratanie . . .

Velebím Ťa, Pane, velebím Ťa, Pane!

Púť do Svätej zeme

Z Božej milosti sa mi dostalo toho, o čom som ani v najtajnejšom kútiku svojho srdca nedúfal. Totiž toho, že som sa dostal do skupiny slovenských kňazov, ktorým bolo umožnené vykonať si púť do Svätej zeme. Bol to úžasný zážitok, ale aj uvedenie si zodpovednosti, že to, čo mi bolo dané, si nemôžem ponechať sám pre seba, ale mám sa podeliť so všetkými, ktorí chcú čosi viac vedieť o zemi o miestach kde žil a pôsobil náš Spasiteľ Ježiš Kristus, Syn Boží.

Naša púť po Svätej zemi začala na letisku v Tel Avive, kde sme pristáli lietadlom arabskej spoločnosti. Hoci u nás v ČSFR, je 20. novembra chladné počasie, husté hmla a mnohí z nás si obliekli teplé vetrovky, v Tel Avive na letisku je 28 °C. Vojaci, s ktorými sa stretnete v Izraeli na každom kroku, vyzlečení do pol pása vykladajú batožiny z ostatných lietadiel, ktoré sa nachádzajú na letištnej ploche. Po vstupnej prehliadke si vyzdvihujeme svoju batožinu a čakáme na sprievodcu ThDr. o. Jána Majerníka, rodáka z Humenného, ktorý nás má sprevádzať na našej púti Svätou zemou. Za niekoľko minút prichádza autobus a nasadáme . . . Bolo nás 27 ľudí, z toho redaktorka katolíckych novín, vedúci kancelárie Pax—tour a 25 kňazov zo Slovenska, medzi nimi: o. arcibiskup Sokol, o. biskup Tóth, o. biskup Dubovský, z gréckokatolíckych kňazov o. arcidekan Jozef Knežo z Vysokej nad Uhom a ja.

Prvá naša cesta z letiska za Tel Avivom je do Cézarei prímorskej. Cestou sa hneď stretávame s historickými miestami, ktoré sú spomínané vo Sv. písme Starého a Nového zákona. Prvé miesto je územie,

kde sa dostala Archa zmluvy v boji do rúk Filištíncov. Archa zmluvy bola zlatá truhlica izraelského národa — Svätostánok. Na vrchu bola zlatá doštička — kaporet, kde podľa viery židovského národa sídlil sám Pán Boh. Izraeliti niesli počas putovania na púšti túto Archu so sebou. V boji s Filištíncami Archu stratili a ona sa dostala do rúk Filištíncov, ktorí ju umiestnili v chráme boha Dagona, avšak Izraelitom zakrátko vrátili, keďže chrám boha Dagona postihlo zemetrasenie. Izraeliti ju preniesli z Ekronu na iné miesto a potom neskôr ju kráľ Dávid za zvukov hudby a jasotu celého národa preniesol slávnostne do Jeruzaléma. Okolie cesty z letiska bolo lemované stromami, ktoré nie sú biblickými, nie sú spomínané v Svätom písme. Sú to citrusy, ktoré boli do Svätej zeme importované neskôr, ale ktorým sa tam veľmi darí a sú sladšie ako citrusy z južného Talianska. Plodiny, na ktoré upozorňuje Sväté písmo, sú: vinič, oliva, pšenica, jačmeň, granátové jablká, figy a datle. Týchto sedem plodín sa spomína na stránkach Svätého písma Starého zákona.

Autobus sa priblížil k mestu Tel Aviv, nakoľko letisko je asi 15—20 km za mestom a taktiež k starému biblickému mestu Jafa (slovenský preklad je Jopa) smerom na západ od letiska. Tel Aviv je moderné mesto s novými domami a vežiakmi. Má asi 500 000 obyvateľov, s okolím však vyše milióna. Je jedným z najväčších a najpriemyselnejších miest v krajine. Starý Tel Aviv je však Jopa, miesto kde evanjelizoval svätý Peter. Starý zákon spomína Jopu v spojitosti s drevom, ktoré tírsky kráľ Hiram dal priviezt' z Libanonu do prístavu v Jope na stavbu prvého jeruzalemského chrámu

a aj pri druhom jeruzalemskom chráme sa spomína v knihe Ezdráš, že sa používalo na stavbu drevo, ktoré priplávalo z Libanonu cez Jopu.

Taktiež prorok Jonáš vyplával z prístavu v Jope do Taršišu, ale jeho plavba sa skončila ináč ako si Jonáš predstavoval. Boh ho prinútil konať to čo nechcel — ísť totiž do Ninive, a tak sa Jonáš veľrybou a dosť tajuplným spôsobom dostáva do Ninive, kde má hlásať Božie slovo a pokánie.

Jopa patrila aj v časo makabejských do ich územia v období dobytia Jeruzaléma. Okrem časti Jopa existuje v Tel Avive aj staré mesto Tel alebo Tel Kasile. V tejto časti jeden z izraelských archeológov našiel pri vykopávkach 12 kultúr ľudskej prítomnosti. Toto mesto má stopy aj z dejín izraelských, to je od 10. storočia do 6. storočia pred Kristom. Po tomto období nasledovalo obdobie perzské, po ňom helenistické, byzantské, arabské, obdobie križiakov, obdobie Mamelukov, Otomanov až po moderné obdobie tohto storočia, nakoľko Otomani vládli vo Svätej zemi až do roku 1917. Toto obdobie bolo jedným z najťažších období pre Svätú zem, lebo Turci boli veľkou pohromou, devastáciou tejto krajiny. Z Tel Avivu vedie popri mori výborná diaľnica na sever od Haify a taktiež jediná železničná trať vo Svätej zemi. Ďalšie železnice sa totiž pre vojnový stav nedajú stavať.

Na ceste z letiska cez Tel Aviv a úrodnú rovinnu Šaron, ktorá sa ospevuje vo Svätom Písme v Piesni piesní, sme vďaka o. Majerníkovi spoznali toho naozaj veľa a priblížim vám to v ďalšom pokračovaní o našej púti po Svätej zemi.

o. Emil ZORVAN

Piesne zo Solúna

Básnická zbierka Gorazda Nováka Piesne zo Solúna vznikla „za onoho času“ a výber z nej mohol byť vydaný až teraz (1991). A to je v určitom zmysle aj dôkazom jej ozajstnej hodnoty. Gorazd Novák, alebo Jozef Komora — ako sme ho dôverne poznali už od prvého čísla v Slove z roku 1969 (báseň Cyrilovi — k 1100. výročiu úmrtia) — je vlastne náš o. Jozef Tóth. Básnik sa v svojej tvorbe vracia ku koreňom našej kultúry, ktoré začínajú pokresťančením našich predkov svätými solúnskymi Bratmi.

Básnik o sebe napísal:

Stopy na mojej životnej ceste: detstvo a ľudová škola (a aká) v rodnej Haniske. Potom tajomný postrk učiteľa a niekoho, a bol som na gymnáziu v Košiciach. Osem rokov som tam prežil medzi spolužiakmi, ktorí až dodnes zostali mojimi bratmi — a profesormi, ktorí i dnes sú mojimi profesorami. Písal sa rok 1946. Vraj som dozrel.

Potom na prekvapenie moje i môjho okolia som sa objavil na Vysokej škole boho-

sloveckej v Košiciach. Po dvoch rokoch bol zasa akýsi „postrk zhora“ a už som bol na Katolíckej bohosloveckej fakulte v Bratislave. Iný bol scenár a iné boli plány. Zasiahol nás mor. A tak som bol v neškolných rokoch 1950—54 frekventantom Čiernej univerzity PTF — vojenských pracovných táborov. Všetko, čo mám, som dostal. Tam som aj promoval. Diplom mi nevystavili. To nič.

A čo teraz?

Od roku 1990 sa vraciam do svojej mladosti. Rozprávam mladým teológom, aké sú Božie cesty. Rád by som bol, keby to pochopili. Viem, pochopia to. A rád by som sa vrátil do tajomstva finále s takým srdcom, s akým som prišiel na tento svet.

A naše želanie?

Aby z komory o. Jozefa Tótha sme ešte dlhé roky dostávali najkvalitnejšiu múku. A aby prostredníctvom jeho veršov dostávali sme sa bližšie k našim koreňom i k sebe a tým aj bližšie k Bohu.

(pk)

VYBRALI SME . . .

Pri nedávnej návšteve vládnej delegácie Slovenskej republiky v Košiciach sa premiér Ján Čarnogurský stretol aj s biskupom košickej rímsko-katolíckej diecézy Mons. Alojzom Tkáčom. V prítomnosti gen. vikára o. Bernarda Bobera, ceremoniára biskupského úradu o. Petra Holeca, primátora mesta Košic Ing. arch. Jána Kopnického, poslanca SNR Františka Balúna a ďalších sa o. biskup okrem iného vyjadril aj k súčasnej situácii gréckokatolíci-pravoslávni.

Z jeho stanoviska, ktoré uverejnil Slovenský denník dňa 31. januára t. r., vyberáme:

Gréckokatolíci boli od 50. rokov perzekuovaní a zaznávaní. Nechcem pravoslávnych o nič obrať, lenže treba byť spravodlivým. To je platforma, na ktorej sa musíme všetci zhodnúť. Preto vás chcem požiadať, zastaňte sa gréckokatolíkov. Čím pevnejší bude postoj vlády vo vzťahu gréckokatolíci-pravoslávni, tým viac bude zabezpečené pokojné ovzdušie v našom regióne. Ako biskup sa rozhodne staviam na stranu gréckokatolíkov.

Časť betlehemu z Banskej Belej z roku 1890 od neznámeho autora.

Výstava betlehemov

Výstava betlehemov sa v tomto čase uskutočnila v Okresnom vlastivednom múzeu v Humennom. Medzi dvadsiatkou ľudových betlehemov, zhotovených z dreva, nechýbali exponáty z 19. storočia od neznámych autorov. Návštevníkov upúťali nielen staršie betlehemy z Vyhní, Banskej Belej, Banskej Štiavnice či Štefultova, ale i diela rezbárskych majstrov z 20. storočia. Súčasťou výstavy bolo aj premietanie videozáznamu o vianočných zvykoch v Ťagove (pri Medzilaborciach) a bábkového betlehemu z neďalekej Topolovky.

Text a snímka J. P.

VO FARNOSTI KOROMĽA boli vianočné sviatky nezvyčajné. Pricestovali k nim deti z Užhorodu spolu so svojim duch. otcom Michalom Baníkom. Bolo to nádherné stretnutie, ktoré u veriacich vyvolalo nejednu slzu radosti. Deti boli ubytované v rodinách. Po sviatočnej večeri bola v cirkvi spoločná akadémia, v ktorej účinkovali deti z Koromle i z Užhorodu. Podobne spolu účinkovali i na druhý deň pri sv. liturgii.

O dva týždne odcestovali deti z Koromle na vianočné sviatky k svojim priateľom do Užhorodu spolu so svojim duchovným o. Pavlom Dancákom ml. Pekný postoj k tejto akcii zaujal aj riaditeľ školy v Koromli, ktorý uvoľnil deti z vyučovania.

Ján OSTAPCUK

V BUNKOVCIACH (v súčasnosti filiálke Sobraniec) bola 18. januára nezvyčajná slávnosť. Veriaci spolu s hosťami slávnostnou bohoslužbou si pripomenuli 60. výročie postavenia svojho gréckokatolíckeho chrámu. Po nej oslavy pokračovali programom, ktorý pripravil Spolok sv. Cyrila a Metoda, Miestny odbor Matice slovenskej i obecny úrad. Zároveň tým začali v obci matičné dni.

KREŠŤANSKÁ AKADÉMIA V KOŠICIACH pripravuje na máj t. r. Východoslovenské akademické dni. V rámci nich odznejú referáty aj k problematike našich náboženských dejín, k dielu sv. bratov Cyrila a Metoda, ale i k súčasným problémom duchovnej obnovy Slovenska a reevanjelizácie Európy.

LUDIA ČASTO NA KLEBETU reagujú slovami: Bez vetra sa ani lístok nepohne. Podvedome toto porekadlo pokladajú za dôkaz, že na klebete predsa len je niečo pravdy. A pritom všetci dobre vieme, že listy na strome sa môžu pohnúť, hoci je úplné bezvetrie. Treba len potriať strom. Ba za úplného bezvetria môže niekto palicu listie nielen pohnúť, ale i pozrážať, dokonca polámať konáre a vážne poškodiť strom.

Často sme svedkami, ako jednotlivci, ba i celé kolektívy očierňujú povesť niekoho šírením nepravdivej správy. Ak narazíme na ohováрку, klebetu, venujme pozornosť pozadiu, či tam za úplného bezvetria nešarapatí škodná. A pamätajme na ôsme Božie prikázanie: Nepreriekni krivé svedectvo proti svojmu blížnemu.

STÁLOSŤ NÁZOROV sa zvykne vyjadriť obrazom – ja nikdy neprevraciam kabát. Zaiste je to pekná a cenná vlastnosť, ale iba vtedy, ak tieto názory sú dobré. Ak však niekomu padne kabát do páchnucej mláky, vtedy treba kabát dokonca vymeniť. Ak niekto nosil kabát zloby, hriechu, násilia, nemôže sa hrdiť tým, že ho nemení.

Za desaťročia totality sme všetci boli pod intenzívnym vplyvom zákernej propagandy a to zanechalo stopy v našom vedomí i podvedomí. Napríklad, mnohým ľuďom sa dostal do podvedomia priam odpor až nenávisť k náboženskému prejavu. Treba to chápať ako výsledok protináboženskej propagandy uplynulých desaťročí. Zlému vplyvu sa ubránil iba ten, kto neustále prijímal Božiu pomoc. Musíme vyhodiť z nášho vnútra zlú plieseň a každodenne trpezlivo naplňať našu myseľ a srdce krásou, silou a láskou Božieho pôsobenia. Pomôže nám v tom denná modlitba, dobré čítanie, účasť na sv. liturgii. A rozhodnime sa neprijímať už ani jeden zlý vplyv, ktorý na nás denne dobiedza. A oblečme si konečne nový kabát čistoty a pravdy.

M. STANISLAV

Z LISTOV ČITATEĽOV

• Úprimné Pán Boh zaplať za vaše snahy o časopis SLOVO. Veľmi nás teší, že bude vychádzať 2-krát do mesiaca. Je na veľmi vysokej úrovni.

Veriaci farnosti SLOVINKY

• Prepotrebné je v dnešnej dobe dať ľuďom v prvom rade toto SLOVO, ktoré má ŽIVOT a ktoré svieti vo tme. Preto v rozšírenom mesačníku SLOVO by som rada uvítala, a som presvedčená, že aj každý človek dychtiaci po SVETLE, aby to pravé SVETLO — ŽIVOT KRISTA na základe evanjelií uzrel každý, kto toto SLOVO bude čítať.

K. BRETZOVA, Lubicca

• Otvorený list Albinovi Senajovi, Senné, nám zaslal do redakcie A. Kapusta, Svidník. I ďalší sa ozývate, že s bolesťou v srdci prijímate rany, ktoré katolíckej Cirkvi na Slovensku spôsobil tento kňaz. Sme radi, že sa mnohí zapájate do modlitieb za jeho obrátenie a za šťastné vyriešenie situácie v Sennom.

Odporúčame vám

investičné privatizačné fondy, ktoré založili kresťania inšpirovaní encyklikami Svätého Otca Jána Pavla II.

NOVÁ SPOLOČNOSŤ, a. s., Košice IČO 17084555
PRO POPULO (Pre ľud), a. s., Poprad IČO 17084725
PROSPERITA, a. s., Košice IČO 17085900

SLOVO — dvojtýždenník gréckokatolíckov v ČSFR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vedúci redaktor: Blažej Krasnovský. Redaktori: Katarína Mal'učká, Anton Mesároš. Redakcia: 080 01 Prešov, Hlavná 1. Tlačia: Duklianske tlačiarne, š. p., Prešov. Grafická úprava a technické zabezpečenie: Neupress. Uzavierka časopisu je tri týždne pred vydaním čísla. Celoročné predplatné 96 Kčs, polročné 48 Kčs. Cena jednotlivých výtlačkov 4 Kčs. Indexné číslo 496 18.